

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Ideová východiska Americké revoluce a války za
nezávislost**
Martina Čubová

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

**Ideová východiska Americké revoluce a války za
nezávislost**

Martina Čubová

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Nikolaj Demjančuk CSc.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

Poděkování:

Chtěla bych tímto poděkovat panu doc. PhDr. Nikolaji Demjančukovi CSc. nejen za jeho ochotu, s jakou vedl moji bakalářskou práci, ale také za poskytnutí cenných rad a připomínek. Děkuji.

OBSAH

1. ÚVOD.....	1
2. AMERICKÁ REVOLUCE A VÁLKA ZA NEZÁVISLOST.....	3
2.1 Filozofické a politické ideje ve Spojených státech amerických v 17. - 18. století.	3
2.2 Politická a sociální situace v americké společnosti před Americkou revolucí	9
2.3 Příčiny Americké revoluce.....	15
2.4 Výsledek Americké revoluce a přijetí Deklarace nezávislosti.....	18
2.5 Shrnutí hlavních událostí před, v průběhu a po skončení Americké revoluce.....	22
3. BENJAMIN FRANKLIN, SYMBOL AMERICKÉ SPOLEČNOSTI 18. STOLETÍ	27
3.1 Život Benjamina Franklina	27
3.1.1 Benjamin Franklin jako politicky významná osoba	30
3.2. Hlavní ideje a politické aktivity Benjamina Franklina	32
3.3. Souhrn a analýza Franklinových spisů	36
4. VLIV AMERICKÉ REVOLUCE NA UTVÁŘENÍ MODERNÍ DEMOKRATICKÉ SPOLEČNOSTI.....	40
5. ZÁVĚR	44
6. PŘÍLOHY	46
6.1 Obrázky.....	46
6.2 Deklarace nezávislosti USA	51
7. POUŽITÁ LITERATURA.....	53
8. RESUMÉ	57

1. ÚVOD

Už ze samotného názvu bakalářské práce vyplývá, že bych se zde měla zabývat především ideovými názory, které podnítily vznik nejvýraznější události v období amerických dějin, kterou Americká revoluce a následně s ní spjata válka za nezávislost představuje. Cílem bakalářské práce je představit a interpretovat ucelený pohled na období 17. - 18. století, ve kterém se rodily počátky revoluce, a zároveň došlo k jejímu uskutečnění. Svoji práci jsem koncipovala na rozdělení tohoto tématu do tří hlavních kapitol a několika podkapitol. Práce vychází z několika metod, především interpretace, kompilace, komparace a analýzy.

V úvodní kapitole „Americká revoluce a válka za nezávislost“, se pokusím nastínit nejprve politické a filozofické myšlení tehdejší doby, které ovlivnilo masy lidí k rozhodnutí, vzbouřit se proti stále silnějšímu britskému vlivu na americkém území. Zároveň vyzdvihnu několik hlavních ideových vůdců revoluce a zmíním jejich nejnámější politické názory, aktivity a filozofické ideje. V další části se zaměřím na politickou a sociální situaci, která panovala na americkém území před vypuknutím nejslavnější revoluce americké historie. Považuji za potřebné zmínit, že v podkapitole, která pojednává o příčinách vzniku Americké revoluce, uvádím na základě prostudované literatury hlavní impulsy, které samotný boj nastartovaly. Prostudování mnoha publikací mě dovedlo ke zjištění, že těchto impulsů bylo několik, proto tvrdit, že Americkou revoluci vyvolala jedna příčina není objektivní a správné tvrzení. Této problematice je věnována podkapitola ve druhé části práce, kde představím podněty, které vyvolaly vznik revolučního hnutí a následně samotný boj a interpretuji zde nejvěrohodnější názory historiků. V další části své práci poukážu na výsledek revoluce, s nímž je spojeno vytvoření demokratické republiky a přijetí slavného dokumentu „Deklarace nezávislosti“, která je pro náhled umístěna v plném rozsahu v příloze bakalářské práce.

Třetí kapitola práce se zabývá Benjaminem Franklinem, nejvýraznější osobností a symbolem boje za americkou nezávislost. Již při vybírání svého tématu pro závěrečnou práci, jsem o této osobě neobyčejných kvalit měla všeobecné informace, avšak chtěla jsem prohloubit své vědomosti a získat nové poznatky o jeho činnostech, vlastnostech a aktivitách, které napomohly vzniku demokratického zřízení. V této části uvádím krátce Franklinův život, dále poukazuji na jeho významné politické a vědecké

aktivity. Jeho největší láskou se staly knihy, což souvisí s mojí další podkapitolou, ve které poukážu na Franklinovy nejznámější spisy. Poslední úsek práce se věnuje objasnění výsledku Americké revoluce, porevoluční době a ukazuje vliv revoluce na formování demokratické republiky. Shrnuje nejvýraznější momenty a aktivity během převratu.

Tato práce se snaží postihnout a interpretovat jednotlivé ideje myslitelů, které působily a ovlivnily získání americké nezávislosti na britském impériu. Mezi ideové vůdce patřil „univerzální génius“ Benjamin Franklin, který byl následován mnohými dalšími. Práce představí politické a filozofické myslitele - Johna Adamse, Jonathana Edwardse, George Whitefielda, Jamese Otise, Samuela Adamse a tvůrce textu Deklarace nezávislosti, signatáře první americké Ústavy, Thomase Jeffersona. Bakalářská práce nemůže vyčerpat všechna historická fakta, veškeré teorie a výklady, staré i nové informace o Americké revoluci a válce za nezávislost. Dává přehled o tom, jaké byly ideové, filozofické, sociální a společenské podmínky, ve kterých se revoluce rodila a uskutečnila. Ukazuje rovněž některé názory a odpovědi historiků na otázku, jakým způsobem ovlivnila demokratický vývoj ve Spojených státech amerických v dalších letech vývoje této země. Osvětluje hlavní příčiny, které k revoluci vedly a následně zmiňuje výsledný akt, kterým bylo získání nezávislosti a o několik let později přijetí americké Ústavy.

2. AMERICKÁ REVOLUCE A VÁLKA ZA NEZÁVISLOST

2.1 Filozofické a politické ideje ve Spojených státech amerických v 17. -18. století

Ve Spojených státech amerických v 17. a 18. století bylo filozofické myšlení ovlivňováno osvícenskou ideologií, která představovala odlišný způsob myšlení. Jeho hlavní idea spočívala v představě, že do světa proniká světlo vědění a rozumu, aby osvítilo to, co bylo zahaleno temnotou středověku. Tento ideový pohled přinesl do světa nové ideje, které vynikaly díky svým typickým rysům svobody a rozumu. Výrazně nové myšlenkové hnutí vystupovalo proti náboženské víře, dogmatismům, fanatismu a scholastickému myšlení.¹ Osvícenská ideologie označovaná „Věk rozumu“ představovala soubor idejí, různých názorů a postojů, které usilovaly o nastolení nových racionálních principů na americkém kontinentu. O to těžší bylo, tomuto novému proudu porozumět. Za průkopníky raného osvícenství jsou považováni filozof John Locke, Adam Smith, vědec Isaac Newton a další.²

Evropa v 17. století prožila vědeckou revoluci, ve které došlo k překonání vysvětlení geometrického pojetí vesmíru. Polský astronom Mikuláš Koperník (1473 - 1543) přišel s tvrzením, podle kterého ústřední postavení ve vesmíru zaujímá Slunce. Podobnou převratnou teorii uvedl anglický vědec Isaac Newton (1643 - 1727), který je autorem gravitační teorie „O principu mechanického vesmíru, pohybujícího se podle přírodních zákonů“. Podle jeho teorie přírodní zákony ovládají vše: pohyb planet určuje dráhy mezilidských vztahů, politiky, ekonomiky a společnosti.³ S Newtonovským předpokladem souvisí i americká ústavní filozofie, kdy klíčové nositele národní identity představuje vláda a vládnutí.⁴

Anglický filozof a osvícenský myslitel John Locke (1632 - 1704) tvrdil, že lidé jsou produktem prostředí a lidská mysl je po narození nepopsanou deskou, která postupně získává znalosti zkušeností. Vysvětloval, že cesta ke zkvalitnění společnosti a povahy vede přes zlepšování a zdokonalování rozumu. Z myšlenek tohoto anglického

¹ WOLKER, Robert. Enlightenment continental. In: CRAIG, Edward. *Routledge Encyclopedia of Philosophy*. General Editor. 1. vyd. London: Routledge, 1998, s. 315. ISBN 0415-18708-7.

² ROBERTS, John M. *Ilustrované dějiny světa VII.: Věk revolucí*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 2000, s. 26. ISBN 80-242-0210-7.

³ TINDALL, George, B., SHI, David, E. SHI. *Dějiny Spojených států amerických*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 1996, s. 52. ISBN 80-7106-088-7.

⁴ RAKOVÁ, Svatava. Politická psychologie v americké ústavě 1787. *Český časopis historický*. 1994, roč. 92, č. 4, s. 687. ISSN 0862-6111.

filozofa vycházel Thomas Jefferson, který se obracel k jeho teorii přirozených práv. Každý jedinec podle této teorie disponuje právem na svobodu, život a majetek a za klíčové je považováno budování vlastního štěstí.⁵ Myšlenkové ovzduší vycházelo z pozorování, experimentů, i z potřeb myslet nově a Amerika byla vůči nové vědě velice vnímavá.⁶

Ztělesnění osvícenství je spojovááno s osobou Benjamina Franklina (1706 - 1790). Patří mezi největší osobnosti americké společnosti a jeho historický úspěch v oblasti politiky se zakládal na historických dovednostech jako konsensuálního stavitele a smírce.⁷ Svoje nejznámější dílo vydal v roce 1731 pod názvem „*Almanach chudého Richarda*“, který obsahoval velké množství návodů, jak získat úspěch a štěstí. Franklin zastával ideje, které charakterizovaly jedince jako strůjce svého štěstí a základ komunitního štěstí se odvíjel od jejích členů. Což souvisí s proslulým příslovím „*Dosáhni čeho můžeš a čeho dosáhneš hled' udržet.*“⁸ Sám osobně organizoval debatní klub, ze kterého vznikla později Americká filozofická společnost. Nejen že, představovala základnu pro tehdejší vědecké a výzkumné metody, ale sloužila k rozvoji umění a myšlení, tedy k celkové seberealizaci a zdokonalení jedince.⁹ K osobnosti Benjamina Franklina se hlásí pokroková Amerika pro jeho důslednou lidovost a opravdový demokratismus, proto je také řazen mezi tzv. „otce zakladatele“.¹⁰ O Franklinovi názory se částečně opíral americký politik a diplomat John Adams, který prohlásil: „*On má vášeň stát se známým a slavným natolik, jak jen si dokážete představit a jeho čas a myšlenky jsou nasměrovány tak, aby toho dosáhl.*“¹¹

Americká osvícenská filozofie představuje pokrok vpřed ve filozofickém myšlení 18. století. Její tvůrci sice navazovali na myšlenky anglických, francouzských a dalších osvícenců na evropském území, ale teprve díky zkušenostem Američanů se

⁵ PERSONS, Stow. *American Minds. A History of ideas/Stow Persons*. New York: Holt Rinehart and Winston, 1958, s. 78.

⁶ TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 52.

⁷ DULL, Jonathan R. *Benjamin Franklin and the American Revolution*. Lincoln: University of Nebraska Press, 2010, s. 1. ISBN 978-0-8032-3033-0.

⁸ OPATRŇÝ, Josef. *Benjamin Franklin- symbol americké společnosti 18.století. Historický obzor*. 1990-91, roč. 1, 7-8. s 163. ISSN 1210-6097.

⁹ PERSONS, Stow. *American Minds. A History of ideas/Stow Persons*, s.74.

¹⁰ POLIŠENSKÝ, J. Vincenc. *Benjamin Franklin a první americká revoluce*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1956, s. 3-4.

¹¹ DULL, Jonathan R. *Franklin the Diplomat: the French Mission* [online]. Independence Square, Philadelphia: The American Philosophical Society, 1982, s. 1-73 [cit. 2012-04-07], s. 71. ISBN 0065-9746.

mohly jejich ideje prosadit. Pro osvícenské myšlení byla charakteristická jeho empirická povaha, což prokazoval obrovský zájem o praktické předměty. Amerika se začala oprošťovat od náboženských dogmat a svoji pozornost obracela více k reálnému světu. Představitelé tohoto osvícenského věku v 18. století disponovali různými zájmy, což je patrné i u takových kapacit jako Benjamina Franklina nebo Thomase Jeffersona, který byl nazýván „chodící encyklopedií“. Benjamin Franklin nevynikal jen jako státník, ale rovněž jako vědec, ekonom, spisovatel a demograf.¹²

Ve třicátých letech 18. století došlo na americkém území k velké náboženské obrodě nazvané první „Velké probuzení“ (1730 - 1755), které mělo velký vliv na utváření americké politiky. Jednou z nejvýraznějších osobností „Velkého probuzení“ v roce 1739 ve Philadelphii se stal anglický duchovní George Whitefield (1714 - 1770), který svojí výmluvností, přitažlivostí a šarmem dokázal oslovit i šesti tisícové davy posluchačů. Určující rys Whitefieldova kázání se zakládá na důrazném emočním cítění. Jeho schopnosti jako kazatele ocenil i Jonathan Edwards (1703-1758) a Benjamin Franklin. Nejvyššího vrcholu dosáhlo „Probuzení“ v Nové Anglii v době, kdy Jonathan Edwards pronesl v Enfieldu (1741) své nejznámější a nejslavnější kázání s názvem: „*Hříšníci v rukou rozhněvaného Boha*“, ve kterém vyzval posluchače k pokání.¹³ Edwards patřil mezi zastánce sensualistického přístupu, který stojí na ideji, že veškeré věci existují v Bohu. Vystupoval však proti myšlence reálně existujících těl. Je spojen s představami o existenci duchů, které považuje za substanci. Jeho učení se během 18. století stalo oficiálním základem americké osvícenské ideologie. Negativně pohlížel na křesťany, kteří se podle jeho názoru věnují až příliš mnoho úsilí na vydělávání peněz.¹⁴

K posílení anglikánského duchovenstva přispělo založení Harvardské univerzity (1636) a koleje Williama a Mary (1693), jakož i vytvoření univerzity Yale roku 1701, které sloužilo puritánům z Connecticutu, kteří se domnívali, že se Harvardská univerzita vzdaluje od správného učení. V roce 1746 vznikla Princetonská univerzita v New Jersey. Z koloniálních kolejí jediné Pensylvánská univerzita založená v roce 1754, vzešla ze světských pohnutek nikoliv duchovních jako předešlé zmíněné univerzity. Zakládání sektářských kolejí, které se staly typickou součástí amerického vyššího vzdělání, reago-

¹² PERSONS, Stow. *American Minds. A History of ideas/Stow Persons*, s. 78.

¹³ OPATRŇY, Josef; RAKOVÁ, Svatava. *Stručná historie států USA*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003, s. 73-74. ISBN 80-7277-157-4.

¹⁴ ALEXANDROV, G. F., et al. *Dějiny filosofie. II, Filosofie XV. - XVIII. století*. Praha: Svoboda, 1952, s. 494-495.

valo probuzení na posměch, že znovuzrození ducha postrádá vzdělání. „Velké probuzení“ stejně jako osvícenství uvedlo do pohybu proudy, které doposud hýbou americkým životem. Natrvalo vneslo do americké kultury evangelické principy a metody. Oslabilo postavení tradičního duchovenstva a ukázalo věřícím, možnost řídit se vlastním úsudkem, tím pak ochabl zvyk podrobovat se. Protiklad mezi probuzením a osvícenstvím, mezi zbožností a zásadami rozumu pak vedl různými cestami ke stejnému cíli. Oba směry zdůrazňovaly právo individuální volby a lidového odporu vůči zavedené autoritě, což vzbuzovalo v lidech veliké naděje, které měly v Americe sociální, politické i náboženské důsledky.¹⁵ Během 18. století narůstal stále větší počet lidí, kteří nebyli ochotni podrobovat se společenské a politické elitě. Mnoho z těchto rebelů se později stalo vůdčími revolucionáři.

Vrátím se ale k myšlenkám filozofa Johna Locka, který ve svém díle „*Pojednání o vládě*“ (1690) odmítl v první části teorii božského práva králů. Ve druhé části vyložil smluvní teorii vlády, podle které byli lidé nadáni přirozeným právem na život, svobodu, majetek. Pokud toto právo vládci porušovali, lidé v krajních případech disponovali oprávněním panovníka svrhnout a vládu vyměnit. Lockovy filozofické práce měly daleko větší vliv v Americe než v jeho rodné Anglii. John Locke ve svých spisech obhajoval zápas parlamentu za zachování života, svobody a majetku proti královské tyranii.¹⁶

Filozof Charles Louis Montesquieu (1689 - 1755) se domníval, že tak rozsáhlý státní útvar není vhodný na vytvoření jednoho společného, co do rozlohy gigantického státu. Měl na mysli jeho společné obchodní a hospodářské zájmy. Společnost v Anglii, ale i v koloniích dělily odlišné představy o vládě a církvi. Kavalíři z Virginie zachovávali věrnost králi Karlovi a dynastii. Oproti tomu puritánská Nová Anglie vyjadřovala sympatie Cronwelské revoluci svatých¹⁷. Obě skupiny však projevovaly nespokojenost se zákony z let 1651 - 1696. Jednalo se o tzv. ochranné plavební zákony. Anglikánská církev na počátku 18. století vadila nejvíce americkým Britům, neboť se zaměřovala na poměry v zámoří. Církev do té doby měla hlavní postavení pouze ve Virginii a na ostrovech Západní Indie. Po roce 1701 usilovala církev o zřízení

¹⁵ TINDALL, George, B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 56-57.

¹⁶ Tamtéž, s. 61.

¹⁷ Pozn.:Cronwelská válka svatých představuje převrat společenského řádu.

anglikánského biskupského stolce a výstavbu kostelů a farností, především v nepoddajných oblastech kolonie.¹⁸

Politické myšlení výrazně ovlivnil právník a poslanec James Otis (1725 - 1783) a John Adams. Veřejné myšlení v 18. století v koloniích ovlivňovali vlastenečtí vzdělanci vydáváním politických úvah a esejí, ve kterých probírali a osvětlovali různá hlediska a názory, kterými se snažili podpořit americká stanoviska na další vývoj v zemi. Z uvedené činnosti se postupně vytvářela síť radikální ideologie, která přetvářela americké chápání imperiálních vztahů a koloniální sebereflexe. Pro období 50. - 70. let byl James Otis považován za jednoho nejvýznamnějšího ideového vůdce v oblasti práva, politiky. Vystupoval jako obhájce politických práv, které vedly k samotné revoluci. Rok 1764 je spojen s vydáním protibritského pamfletu „*Práva britských kolonií uznaná a potvrzená*“, ve kterém burcoval občany ke koloniálnímu sebevědomí a hrdosti a zároveň prohlásil, že Londýn nemá právo ukládat daně britským poddaným v Americe bez jejich souhlasu.¹⁹

John Adams (1735 - 1826), bratranec slavného Samuela Adamse (1696 - 1772)²⁰, chápal nálady lidu, který neměl dostatek trpělivosti sledovat právnícká stanoviska, ale velmi na něj působilo každodenní pokořování britskou správou. V určitých ohledech se opíral o Franklinovy názory. Jeho vědecký a teoretický spis přispěl k vypuknutí Americké revoluce. Ve vztahu k Thomasu Jeffersonovi bychom jej mohli charakterizovat jako proti názorově smýšlejícího. Adams neobhajoval typicky ryzí demokratické principy.²¹ Je autorem díla „*Pojednání o kanonickém a feudálním právu*“, které nejlépe zachycuje období amerického osvícenství a někdy je označováno jako produkt krize mezi Velkou Británií a jejími koloniemi v Severní Americe.²²

V roce 1759 se přistěhoval francouzský farmář J. Hector St. John de Crèvecoeur (1735 - 1813) do Ameriky a usadil na farmě ve státě New York. Později v „*Dopisech*

¹⁸ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*. 1. vyd. Praha: Triton, 2005, s. 14. ISBN 80-7254-575-2.

¹⁹ OPATRŇÝ, Josef.. *Benjamin Franklin- symbol americké společnosti 18.století. His torický obzor*. 1990-91, roč. 1, 7-8, s. 165.

²⁰ Pozn.: zakladatel organizace „Synové svobody“ a obhájce práv svých spoluobčanů, který se opíral o myšlenky George Berkelyho. Oba kriticky vystupovali proti existenci hmoty.

²¹ JANET, Pavel. *Dějiny vědy politické se zřetelem k mravovědě. Díl II*. Praha: J. Laichter, 1896, s 505-508.

²² WOOD, Gordon S. *The Rising glory of America 1760-1820*. Boston: Northeastern University Press, 1990, s. 27. ISBN 1-55553-090-7.

amerického farmáře“ napsal, co je ten nový člověk, Američan. Podle jeho názoru jsou příslušníci všech národů postaveni do nové lidské rasy a jejich potomci v budoucnu ovlivní celý svět. Podobně se k tomuto názoru o padesát let později připojil filozof, básník Ralph Waldo Emerson (1803 - 1882). Ve svém deníku napsal že, v Americe: „V útulku pro sirotky všech národů z energie Irů, Němců, Švédů, Poláků, Kozáků, všech evropských kmenů, Afričanů i Polynésanů povstane nový národ...., tak mocný jako nová Evropa, která vzešla z tavícího kotlíku temného středověku“.²³ Jeho předpověď potvrzuje vývoj na tomto kontinentu. Amerika od svého počátku usilovala o vytvoření rozmanité společnosti. Spojené státy přijaly více přesídlenců než jakákoli jiná země v historii lidstva. Z této reality vzešel pro společnost její hlavní cíl, který je vyjádřen v oficiálním heslu Spojených států amerických „Z mnoha jediné“ (e pluribus unum).²⁴ Lidé ze čtyř kontinentů se sblížili a vytvořili rozmanitou, často svárlivou a mnohdy i násilnou společnost, kterou však spojuje odpovědnost k principům demokracie, náboženství, svoboda, ekonomické příležitosti a právní stát.²⁵

Objevení Nového světa splývá s počátkem moderního období evropských dějin. Mezi vůdce koloniálního období patřili John Smithe, Pocahontas Williams Branford, John Winthropa, Roger Williams²⁶, Anne Hutchinsonová a další. Vzdělávání v koloniích, které zahrnovalo výuku tradičních společenských idejí a zvyků včetně gramotnosti, spočívalo především na rodině a církvi. Na města byly kladeny požadavky, týkající se zajištění středních škol v případě, že město bude mít více než padesát rodin. Tento požadavek prokazoval úmysl podporovat vzdělávání. Problém se vyskytoval v jižních koloniích, které ještě nebyly dostatečně osídlené obyvatelstvem. Ve vnitrozemí neexistoval dostatečný zájem o vzdělávání a nejbohatší plantážníci posílali své děti studovat do Anglie. Zatímco v Anglii bylo 17. století érou rozkvětu literatury, v Novém světě se literatura rozvíjela překvapivě pomalu. Přitom novo-angličtí autoři jako například John Winthropa, Roger Williams měli jak talent, tak i působivý styl.²⁷ Bostonští historikové z konce 19. století své předky nazývali nehoráznými nevzdělanci. Francis Adams o tom napsal: „Jednalo se o sterilní a nepochopitelně ponurou dějinnou

²³ TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 5.

²⁴ Tamtéž, s. 5.

²⁵ Tamtéž, s. 5.

²⁶ Pozn.: anglický filozof, teolog, antropolog, otec amerického baptizmu, obhájce zásad svobodných názorů a odlišného pohledu na stát a církev.

²⁷ Tamtéž, s. 53.

éru“.²⁸ Naopak slavný Eliot Morison tvrdil, že puritánské duchovenstvo a další laici se zájmem o vědu se snažili lidi vzdělávat a zvyšovat jejich intelektuální úroveň, k čemu přispělo také zakládání škol a univerzit.²⁹

Zejména bych v závěru této své podkapitoly chtěla vyzdvihnout typické rysy osvícenského myšlení. Tento ideový proud vycházel z jednoty teoretických a praktických zájmů, která se opírala o početnost názorů a encyklopedickou mnohostrannost. Negativně se stavěl proti náboženské víře, scholastickému myšlení, dogmatismům a fanatismu.³⁰ V období osvícenství se vytvořily zásady pro pochopení občanských svobod, jejichž základem bylo přesvědčení, že lidstvo na celém světě má od přírody stejné právo na svobodu. Osvícenští myslitelé kladli důraz na problémy veřejného života a jejich myšlenky se opíraly o optimistický základ. Do pozadí odsouvali úlohu Boha, do popředí stavěli přirozená práva člověka a role jeho rozumu v životě. Ovlivňující revoluční ideologii nastartoval pamflet Thomase Paine „*Zdravý rozum*“, který výrazně ovlivnil smýšlení a konání občanů.

2.2 Politická a sociální situace v americké společnosti před Americkou revolucí

Během větší části 17. století řešila Anglie spory mezi parlamentem a Stuartovci a opomíjela starat se o své kolonie. Teprve s nástupem krále Karla II. a Stuartovské dynastie roku 1660 došlo k rozvíjení koloniální administrativy. Britská a francouzská říše se v tomto století vyvíjely v určité izolaci, ale udržovaly mezi sebou mír. Po příchodu nového britského krále Viléma III. na trůn započalo období válek. Nejznámější z nich byla válka, kterou vedl král Jiří III. v letech 1740 - 1748 a Sedmiletá francouzská a Indiánská válka, která v Americe trvala od roku 1754 - 1763.³¹ Porážkou Francouzů v roce 1763 a podepsáním mírové smlouvy mezi Anglií a Francií, získala Anglie území celé Kanady, které do té doby patřilo Francii. Současně v témže roce došlo k porážce Indiánů u pevnosti Pith. Pařížský mír stvrzoval existenci nového velkého impéria.³² Zakládající osadníci měli představu o idylickém společenství, které by spočívalo na vzájemné shodě. Ovšem rostoucí různorodost a rozkladné síly ji značně

²⁸ JOHNSON Paul. *Dějiny amerického národa*. Praha: Academia, 2000, s. 61. ISBN 80-200-0799-7.

²⁹ Tamtéž, s. 61.

³⁰ WOLKER, Robert. *Enlightenment continental*. In: CRAIG, Edward. *Routledge Encyclopedia of Philosophy*. General Editor. 1. vyd. London: Routledge, 1998, s. 315-316.

³¹ TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 58.

³² RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti, (1763-1783)*, s. 21-23.

narušovaly. S tím se postupně uvnitř země zvyšovalo sociální napětí obyvatelstva. Situaci zhoršovaly narůstající majetkové rozdíly mezi bohatými a chudými. Rozpory ještě více umocňovaly nedobré vztahy mezi jednotlivými náboženstvími.³³

Po válečném období ukončeném v roce 1763 se začal silně projevovat americký nacionalismus. Američané začali o sobě přemýšlet a mluvit více jako o Američanech než jako o Angličanech. Dívali se do budoucnosti s optimismem, neboť měli k dispozici velkou novou zemi. Oproti tomu Britové museli řešit obranu vzniklého nového impéria a potíže, které zanechaly války. K jejich vyřešení ale bylo zapotřebí schopných lidí, kterých však nebylo dostatek mezi ministry ani na královském dvoře.³⁴ I přes značné zpuštění zejména pohraničních oblastí válkou a četným ztrátám na životech přinesla válka místní ekonomice povzbuzení. Anglie platila místním americkým dodavatelům za služby a zboží vojákům v hotovosti, a tím vytvářeli místním podnikatelům potřebný kapitál. V Sedmileté válce zbohatlo několik rodin hlavně v přístavech New York a Philadelphii a staly se tak nejzámožnějšími vrstvami koloniální společnosti.³⁵ Naopak početným skupinám obyvatelstva přinesla válka těžké ztráty a bídu. Po padlých domorodcích a povražděných farmářích zůstalo velké množství vdov a sirotků, o které se příbuzní ani sousedé nedokázali postarat. A tehdy se musela správa obcí a farností poprvé vážně zamyslet nad otázkou vybudování sociálních sítí. Bylo zapotřebí vytvořit v sociální solidaritě první radikální reformu.³⁶ Skutečnost existence velké skupiny sociálních vydědenců nejvíce postihla velká města jako New York a Philadelphii, která musela značně rozšířit provoz chudinských útulků. Do problému poválečná krize přivedla také početné vrstvy řemeslníků, tovaryšů a dalších lidí, kteří neměli práci. Poválečné náklady se zvýšily na tyto služby až pětkrát více než před válkou. Ve velkých městech žilo z obecní podpory v letech 1769 - 1772 až 15% domácností.³⁷

Poválečná krize se projevila nízkou poptávkou po zboží i službách a současně vedla ke snížení příjmů skoro u všech skupin obyvatelstva. To zapříčinilo nárůst nezaměstnanosti a spolu s cenovou inflací zasáhlo nejzranitelnější vrstvy obyvatel zejména měst, řemeslníky, námezdní dělníky a námořníky, kteří se ocitli na pokraji bídy. Tato velká skupina obyvatelstva však nebyla jen mlčenlivou masou lidí, ale skupinou,

³³ TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 46.

³⁴ TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 46.

³⁵ OPATRŇY, Josef; RAKOVÁ, Svatava. *Stručná historie států USA*, s. 79.

³⁶ Tamtéž, s. 79.

³⁷ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s. 28.

kteřá během válečného období dozřála k politické dospělosti. Dokončil se tak proces, který trval několik desetiletí, během kterého se tato skupina lidu stala vlivným segmentem veřejného života. Svě názory dokázala veřejně hlasitě projevovat a současně požadovat splnění svých požadavků. To nutilo vlivné zájmové skupiny v boji o voliče, aby usilovaly o přízeň těchto vrstev při pravidelných volbách. V době, kdy obyvatelstvo měst a kolonií bylo v poválečném útlumu, všechny jeho vrstvy již měly dlouholetou zkušenost s aktivní účastí na veřejném životě. Dokázalo se zapojit do diskuzí o aktuálních problémech a přispět svými názory a návrhy při řešení sociálních i hospodářských obtíží. Na počátku nové imperiální politiky řadoví obyvatelé koloniálních měst tvořili nespokojený dav, který byl připraven vyjít kdykoli do ulic s protesty a požadavky ke zlepšení podmínek jejich života. Tato skupina obyvatel však v tomto období nepředstavovala hlavní rebelanty. Bylo jím protibritské hnutí.³⁸ Koloniální společnost by se nedala do pohybu, kdyby důsledky války nedopadly i na další části společnosti. Asi 90% z nich tvořili rodiny, které pracovali na půdě, svobodní farmáři, nájemci půdy a také plantážníci. Nejsilnějším motivem neklidu ve společnosti se stalo pomalé uvolňování západní půdy a rychlý populační růst, který vytvářel řadu sociálních a generačních problémů. Po uzavření Pařížského míru roku 1763 se nahromadili na západní hranice přistěhovalci z Anglie, Skotska, Německa a dalších států, kteří tam spolu se starousedlíky hledali novou životní perspektivu. Farmáři z New Yorku, Nové Anglie a Pensylvánie včetně jižních kolonií na základě neřešených problémů a nespokojenosti s politikou koloniálních vlád, které se nestarali o drobné statkáře, organizovali veřejná vystoupení, na kterých požadovali splnění svých požadavků. Značnou roli sehrály i rasové a etnické motivy ve vzájemných vztazích - běloši a černoši, mezi jednotlivými etniky a náboženskými skupinami.³⁹

Venkovští rebelové i lidé ve městech svým rozhodným vystupováním dokazovali, že jsou rozhodnutí bez zprostředkování poslanců a volených zástupců zasahovat do politických a společenských poměrů. Tradice spontánní politické akce se stala přípravou pro budoucí revoluční akce. Nejdelší venkovská rebelie v Severní Karolíně za účasti téměř všech obyvatel západního vnitrozemí trvala od roku 1766 - 1771. Důvodem byly rozpory mezi potřebami a zájmy pobřežních plantážníků a otrokářů, kteří měli v rukou veškeré nástroje politické moci. V praxi to vypadalo tak,

³⁸ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s. 25-29.

³⁹ Tamtéž, s. 35-36.

že farmářům chyběli peníze v hotovosti, aby mohli zaplatit daně a poplatky. Spekulanti a potomci tzv. vlastníků si dělali nároky na velká vnitrozemská území a úřady nepracovaly důsledně. Někteří úředníci brali úplatky, do funkcí soudců se dostávali ti, kterým šlo hlavně o funkce a peníze.⁴⁰

Další ohniska nepokojů představovala pohraničí v Nové Anglii a Jižní Karolíně. Protesty směřovaly proti vlastním poslancům a proti politice sněmoven, které neřešily jejich požadavky a potřeby. Lidé na masových shromážděních a jiných demonstracích neskrývali svůj hněv. Jeden ze zákonů o kolkovním, který parlament schválil roku 1765, vyvolal vlnu protestů v koloniích. Dav v Bostonu zničil kolkovou kancelář a její úředník rezignoval. Ostatní kolkoví úředníci byli donuceni jej následovat. V březnu 1766 parlament zákon o kolkovním zrušil. Koncem roku 1767 se rozhodli občané, postavit na odpor proti zákonům na vybírání cel a na dovoz zboží (tzv. zákon o příjmech) a ubytovacímu zákonu.⁴¹

V tomto období se v popředí revoluční agitace objevil Samuel Adams, absolvent Harvardské univerzity, člen zámožné a zbožné rodiny. Adams byl přesvědčen, že parlament nemá právo vydávat zákony koloniím, a proto Massachusetts musí bránit své svobody. Organizoval protesty a městské shromáždění. V roce 1768 se politický život v koloniích dostal znovu do pohybu. Petice s obsahem na obranu a zachování svobod putovaly do zákonodárných sněmů i do Londýna. Dosaženo bylo zrušení cel v březnu 1770 s výjimkou nejvýnosnějšího poplatku z čaje. Rovněž k obnovení ubytovacího zákona již nedošlo. Usilovnou prací amerických vlastenců se tvořila nová ústavní teorie imperiálních vztahů. Její snahou bylo reformovat dosavadní vztahy mezi koloniemi a metropolí.⁴²

Do diskuze o úloze britského parlamentu vůči koloniím a jeho pravomocích se mezi jeho stoupence a odpůrce zapojili i budoucí revolucionáři Benjamin Franklin a Gouverneur Morris z Philadelphie. Během roku 1770 v New Yorku a Bostonu probíhaly pouliční boje, které se neobešly bez mrtvých. Během deseti let od skončení války a vzniku otevřeného britsko-amerického nepřátelství zažily kolonie největší přistěhovaleckou vlnu ve svých dějinách. Během sedmi let od roku 1763 vzrostla populace v koloniích o 31%, vlivem přílivu lidí přes oceán. Věřili, že tam najdou

⁴⁰ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s. 38-39.

⁴¹ TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 78-79.

⁴² Tamtéž, s. 80-81.

příležitost pro svoje uplatnění na farmách či v řemeslech.⁴³ I přes částečné zklidnění rostlo napětí mezi vnitrozemskými osadníky a bohatými plantážníky. Existovalo mnoho případů, kdy docházelo k vyřizování soukromých zájmů se zbraní v ruce. Na severní pomezí odcházely nadbytečné síly, které pracovaly na západě New Yorku, Pensylvánie a Karolíny. Rodilí Angličané se cítili ohroženi cizími živly, usadilo se zde násilí, rozpadla se i předrevoluční společnost do zájmových skupin a majetkových tříd. Nemalou úlohu sehrály dělicí linie jazykové, náboženské a etnické. V průběhu příměří od počátku sedmdesátých let veřejné debaty probíraly především vztahy s Velkou Británií. Jejich hlavní teze stanovily privilegované vrstvy, které se ujaly protibritské ideologie. Na konci roku 1772 začaly v massachusettských městech vznikat první korespondenční výbory, které měli za úkol rozšiřovat protibritskou propagandu.⁴⁴ Mezi nejaktivnější propagátory patřili pozdější revolucionáři Thomas Jefferson a Patrick Henry.

V letech 1772 - 1773 procházela Anglie jednou z největších krizí, při které krachovaly banky, podniky, obchody a docházelo k velkému množství bankrotů. Zvedla se velká vlna protestů a výhrad proti představitelům britské metropole. Sněmovna v Charlestonu na protest zastavila svoji činnost až do vypuknutí revoluce.⁴⁵

Americká revoluce byla první událostí svého druhu, ve které hrála od počátku až do konce významnou, mnohdy až hlavní úlohu média. Američané vydávali velké množství novin a jejich náklad se neustále zvyšoval. Mediální válka předcházela skutečným bojům a během nich se stávala bojovou frontou. Otevřený odpor proti britské koloniální nadvládě se nejvýrazněji projevoval v Bostonu. John Adams, bostonský rodák a přední právník, sice nepatřil k lidem, kteří argumentují silou jako jeho bratranec Samuel Adams, dokázal však naslouchat argumentům druhé strany. Svůj postoj, ale změnil na začátku roku 1774 v souvislosti s tzv. „Bostonským čajovým dýchánkem“ a s tím následující incident, jej přesvědčil, že i když šlo o násilnou akci (vyhození nákladu čaje do moře), považoval to za vhodnou dramtizaci ústavního problému. Prohlásil: „*Lidé by se nikdy neměli bouřit bez toho, že by neudělali něco památného a překvapujícího.*“⁴⁶ John Adams měl v tomto výroku pravdu, neboť bostonský incident přinutil zúčastněné na obou březích Atlantického oceánu, aby se

⁴³ OPATRŇY, Josef; RAKOVÁ, Svatava. *Stručná historie států USA*, s. 52-53.

⁴⁴ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s. 35-38.

⁴⁵ Tamtéž, s. 97-98.

⁴⁶ JOHNSON, Paul. *Dějiny amerického národa*. Praha: Academia, 2000, s. 120.

rozhodli, ke které straně patří. Většina Američanů projevila nadšení a probudila se v nich hrdost. Na druhé straně Angličané byli pobouřeni a v březnu 1774 parlament schválil uzavření bostonského přístavu a k tomu připojil opatření, které zahrnovalo povinnost amerických občanů v Bostonu i jinde ubytovávat anglické vojáky. Tyto zákony byly pojmenovány jako nesnesitelné a staly se skutečným začátkem americké války za nezávislost.⁴⁷

V květnu 1774 se sešel ve Virginii sněm, na kterém člen korespondenčního výboru Thomas Jefferson navrhl, aby 1. červen 1774, kdy má vstoupit zákon o Bostonském přístavu v platnost, byl vyhlášen ve Virginii dnem půstu a motliteb. Podobné požadavky přicházely i z dalších kolonií. George Washington v té době napsal svému příteli: „*Nadchází krize, kdy musíme zajistit svá práva, nebo se podrobit všemu, co na nás může být uvaleno, dokud z nás zvyk neudělá poddajné a ubohé otroky, jako černoši, jimž tak neomezeně vládneme.*“⁴⁸ Ve Philadelphii se 5. září 1774 sešel první Kontinentální kongres, na kterém došlo ke zvolení delegátů provinčními kongresy dvanácti kolonií. Měli za úkol spojit své síly ke společnému postupu. Nechtěli se bouřit, ani vládnout, ale vydat řadu usnesení a stížností. Kongres schválil usnesení, ve kterém prohlásil vydané zákony za neplatné, a přijal „*Prohlášení amerických práv*“, které přiznávalo parlamentu právo regulovat pouze obchod a imperiální problémy a odmítalo jeho zasahování do vnitřních záležitostí kolonií. James Wilson z Pensylvánie a Thomas Jefferson z Virginie tvrdili, že kolonie nejsou podřízeny parlamentu, ale pouze králi a každá kolonie je stejně jako Anglie samostatným královstvím. Když se to král dozvěděl, prohlásil, že se novo-anglické kolonie nacházejí ve stavu povstání a úder proti nim rozhodne, zdali se podřídí nebo budou nezávislé. Události od této chvíle pokročily tak, že usmíření již nemohlo nastat. Proto se obránci amerických práv chopili iniciativy. Massachusettská sněmovna reprezentantů se v říjnu 1774 prohlásila za provinční kongres a jmenovala Johna Honcocka předsedou výboru pro bezpečnost, který měl pravomoc svolat domobranu. Ta poté začala s výcvikem a přípravou na možnou mobilizaci.⁴⁹

Politická a sociální situace v jednotlivých koloniích na konci 17. a první polovině 18. století byla velice složitá. Společenský život nepříznivě ovlivnila řada

⁴⁷ Tamtéž, s. 119-120.

⁴⁸ TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 87.

⁴⁹ NAVRÁTIL, Jan. *Stručné dějiny USA*. 2. vyd. Praha: Svoboda, 1984, s. 52-53.

válek, z nichž nejvýrazněji působila Sedmiletá válka též označovaná jako Indiánská válka. Občané začali vystupovat se svými názory a podněty k nezávislosti, které se staly základem protibritského odporu.

2.3 Příčiny Americké revoluce

Smyslem této podkapitoly je podat ucelený pohled na základní příčiny, které podnítily vznik Americké revoluce a následné války za nezávislost. Samozřejmě, že příčin bylo více a nelze je spatřovat v jediném problému. Americká společnost se zejména v sedmdesátých letech 18. století potýkala s velkým tlakem ze strany Velké Británie. Reakcí Američanů bylo, že se postupně začali dovolávat větší svobody. Nechtěli být ovládáni takovou mocí, kterou do té doby vůči nim mateřská země uplatňovala. Při hledání odpovědi na otázku, které příčiny vedly ke vzniku Americké revoluce američtí, ale i ostatní historici nenašli, ani doposud nenacházejí jednoznačný názor. Podívejme se na některé nejčastěji frekventované názory, jak byla viděná Americká revoluce a její příčiny očima historiků. Od podpisu mírové smlouvy v Paříži roku 1783 se toto téma stalo předmětem jejich pozornosti a začalo být vnímáno jako klíčová událost amerických dějin a jako počátek vzniku národa i státu.⁵⁰

Podstatnou revizi pohledu na příčiny a smysl angloamerického zápasu provedla později generace akademických historiků, profesionálů na nových univerzitách. Jejich díla vznikala v období první vlny radikálního hnutí po roce 1890 tzv. populismu⁵¹ a pokrokářství. Mezi tyto dějepisce patřili Carl Becker, Carles Beard, Vernon Parrington, Arthur Schlesinger, J. Franklin Jamenson. Do svých dějepisných děl a literárně historických prací včlenili aktuální sociální otázky a názory, které v té době ovládaly tehdejší veřejný život. V hnutí koloniálního odporu, které bylo jednoznačně posuzováno jako revoluce, zdůrazňovali opomíjený vliv sociálních nerovností a ekonomických ambicí. Více než boj o politická práva a ústavní svobody v něm spatřovali lidovou vzpouru proti aroganci moci a bohatství.⁵² Po roce 1945 se uvnitř historické obce utvořil proud nového konzervativního myšlení, který spatřoval příčiny a hybné momenty revoluce v tom, že koloniální společnost v naprosté většině tvořili střední farmáři takřka s totožnými zájmy a tato dominantní vrstva se řídila zásadami

⁵⁰ American History And Intolerable Acts. In: Historyking.com [online]. 4.3.2012 [23.3.2012]. Dostupné z: <http://www.historyking.com/American-History/index.html>

⁵¹ Pozn.: jedná se o způsob zviditelnění bez existujícího ideologického programu.

⁵² POLIŠENSKÝ, J. *Benjamin Franklin a první americká revoluce*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1956, s. 31.

politické demokracie. V poválečné historiografii Americké revoluce nyní již existuje samostatný vědní obor, má na stovky významných titulů a tisíce dílčích prací.⁵³

Na základě studia dostupné literatury a ostatních zdrojů o příčinách vzniku Americké revoluce a války za nezávislost jsem dospěla k těmto poznatkům. Mezi hlavní příčiny lze počítat především „*touhu Američanů po svobodě*“.⁵⁴ Nechtěli, aby Velká Británie, která sídlila za oceánem, spravovala jejich zemi a rozhodovala o jejich životech. Měli zájem, aby se mohli podílet na tvorbě práva a účastnit se jednání parlamentu. Nesouhlasili s rozhodnutím britské vlády, aby se podíleli na splácení válečného dluhu z francouzsko-indiánské války. Američané v koloniích protestovali proti poplatkům stanovených v cukerném zákonu a kolkovném. Veškerá přijatá nařízení vlády a přijaté zákony parlamentem v Londýně vyvolávaly odpor americké veřejnosti.⁵⁵ Jednou z příčin Americké revoluce byla existence tří vzájemně se prolínajících proudů. Ten základní reprezentoval rozpor mezi vládci koloniální mocnosti a obrovskou většinou osadníků. Dalším proudem se stalo rozvrstvení mezi osadníky. Poslední proud vyplynul ze dvou předcházejících, z čehož vznikly boje o americkou národnost.⁵⁶

Mezi další příčiny vzniku Americké revoluce lze zařadit potřebu Ameriky nejen se osvobodit z vlivu Velké Británie, ale také si vytvořit svou vládu. Tehdejší vůdcové lidu Patrick Henry a Thomas Paine a mnozí další, požadovali nezávislost na britském vlivu. Ve svém pamfletu „*Zdravý rozum*“, v lednu 1776 anonymně zveřejněném ve Philadelphii, zaútočil Thomas Paine přímo na krále a jeho osobní odpovědnost za špatné zacházení s koloniemi. Vyzval Američany, aby brali ohled na své zájmy, odpoutali se od krále a vyhlásili nezávislost. „*Zdravý rozum*“ se tak stal ideologií revoluce a výrazně ovlivnil myšlení a konání lidí.⁵⁷ Je zde poprvé vyložena idea republikánství 18. století a obsah zahrnuje vysvětlení rozdílů mezi společností a vládou. Paine proslul jako obhájce republikánských idejí, které oponovaly francouzskému filozofovi Charlesovi Montesquiemu, podle nějž je ideálním státním zřízením monarchie.⁵⁸

⁵³ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s. 268.

⁵⁴ Tamtéž, s. 130-132.

⁵⁵ Tamtéž, s. 133.

⁵⁶ JEFFERSON, Thomas. *Deklarace nezávislosti Spojených států amerických a Ústava Spojených států amerických s komentáři Miloše Krejčího*. 1. vyd. Praha: Otakar II., 2000, s. 16-17. ISBN 80-86355-24-1.

⁵⁷ TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 92-93.

⁵⁸ JANET, Pavel. *Dějiny vědy politické se zřetelem k mravovědě. Díl II*, s 489-490.

Velký význam pro vznik Americké revoluce mělo ukončení Sedmileté francouzsko-indiánské války roku 1763 a podepsání míru v Paříži mezi Velkou Británií a Francií. Tím se Británie zbavila s konečnou platností hlavního protivníka. Pro Američany to znamenalo, že pro ně padl nejzávažnější důvod, které britské kolonie vedl k tomu, aby nadále zůstávaly v imperiálním svazku s Anglií. Sedmiletá válka však měla za následek rozvrat v americké ekonomice a zpusťování země. Na druhé straně byla odstraněna francouzská hrozba na západní hranici. To zase způsobilo výraznou migrační a demografickou revoluci v této oblasti.⁵⁹

V dílech jednotlivých historiků také existují některé pochybnosti o příčinách, které vedly americké kolonisty z měst, venkova, majetnou menšinu i méně šťastnou většinu až do ozbrojeného zápasu o svoji nezávislost v Americké revoluci. Obecně je ale možné říci, že to byl především lidový odpor vůči britské moci. Jednu z příčin vzniku revoluce historici spatřovali v rozmanité struktuře severoamerické společnosti v koloniálním období. Na jedné straně stála šlechta proti poddanému rolnictvu, další skupinu tvořili bohatí měšťané, obchodníci, velkostatkáři proti nim postavení řemeslníci a námezdní dělníci. Poslední skupinu tvořili otroci a nesvobodná čeleď. V této rozmanité společnosti docházelo ve druhé polovině 17. a v první polovině 18. století k častým nepokojům a bouřím drobných rolníků a obchodníků proti privilegiím velkoobchodníků a velkostatkářů. S rozvojem průmyslu se postupně zvyšoval počet otroků. Roku 1770 jich v Americe bylo čtyři sta tisíc. Do konce 18. století propuklo v koloniích přes padesát otročských povstání.⁶⁰

Další příčiny podle amerických historiků lze spatřovat v omezeném přístupu k západním územím, sporu o daně a tíze zadlužení vůči britským obchodníkům, obavách z anglikánské církve a neexistenci zastoupení v parlamentu. Významnou měrou mezi příčiny vzniku Americké revoluce patří růst národního uvědomění, osvícenská ideologie, evangelizační hnutí a skotská mravní whigovská filozofie⁶¹. Každou z uvedených jednotlivých příčin i všech dohromady je možné zpochybnit, ale ve skutečnosti každá určitým dílem přispěla k boji proti kolektivnímu bezpráví. Konflikt mezi britskou suverenitou a americkými právy dospěl tak do bodu konfrontace. Nerozhodnost britské vlády a následné rozhodnutí vyřešit problém silou ji přivedilo

⁵⁹ RAKOVÁ, Svatava; OPATRŇY, Josef. *Stručná historie států USA*, s. 79.

⁶⁰ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1760-1783)*, s. 131.

⁶¹ Pozn.: vycházela z polemiky Johna Trencharda a Thomase Gordona, především, ale ze spisů filozofa Johna Locka.

konečnou prohru.⁶² Když se šedesát sedm let po Lexingtonu (1775), počátku války za nezávislost, Levi Prestona ptali na britský útlak, odpověděl mladému tazateli: „*Cože útlak? Žádný jsem nepociťoval.*“⁶³ O kolkovém zákonu tvrdil, že žádný kolek neviděl. O Johnu Lockovi ani jeho teoriích neslyšel. Prohlásil, že čtou jen Bibli a kalendář. Když byl dotázán, proč revoluci potom podporoval, odpověděl: „*Když jsme šli na červenokabátníky, měli jsme mladý muži na mysli tohle: Vždycky jsme si vládli sami a míníme, to tak dělat pořád.*“ Vyjádření Levi Prestona nejlépe vyjadřuje základní příčinu vzniku Americké revoluce a války za nezávislost.⁶⁴

Z početného množství názorů jsem se do této kapitoly pokusila včlenit ty nejvíce frekventované a věrohodné. Mnohé názory později revidovala akademie profesionálních dějepisců na nových univerzitách. Je třeba vyzdvihnout názor, že Americká revoluce vznikla za účelem stabilizace právních a politických poměrů ve státech UNIE. Díky vyhrané bitvě u Yorktownu v roce 1781 se podařilo těmto státům osvobodit z britské nadvlády, což vedlo i k přetrhání veškerých právních vztahů.⁶⁵

2.4 Výsledek Americké revoluce a přijetí Deklarace nezávislosti

Americká revoluce a válka za nezávislost byla často historiky vykládána v souvislosti s protikoloniálním hnutím 19. a 20. století. Je mnohdy ztotožněna s počátkem emancipačního procesu, který se postupně rozšířil z centra euroatlantické civilizace na celý svět. Tento názor vycházel z historického předpokladu „*vůle vymanit se z područí mateřské země a snahy získat nezávislost.*“⁶⁶ Jen málo pozorovatelů se domnívalo, že američtí revolucionáři mohou vyhrát válku proti největší říši světa. Nakonec se museli smířit s tím, že se tak skutečně stalo. Američané sice prohráli během revoluce a války za nezávislost mnoho bitev, ale nakonec donutili Brity dát jim svobodu.

Hlavním výsledkem Americké revoluce a války za nezávislost bylo dosažení nezávislosti, jejíž obsah byl zformulován v „*Deklaraci nezávislosti*“, přijaté II. Kontinentálním kongresem 4. července 1776. Je třeba objasnit rozdíl mezi dvěma

⁶² TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 94.

⁶³ Tamtéž, s. 60.

⁶⁴ Tamtéž, s. 60.

⁶⁵ RAKOVÁ, Svatava. *Politická psychologie v americké ústavě 1787. Český časopis historický*. 1994, roč. 92, č. 4, s. 683. ISSN 0862-6111.

⁶⁶ RAKOVÁ, Svatava; OPATRŇÝ, Josef. *Stručná historie států USA*, s. 65-66.

významnými dokumenty USA, jimiž je Deklarace nezávislosti a samotná Ústava. Deklarace představovala veřejné prohlášení, které ospravedlňovalo revoluční výsledky, zatímco Ústava USA tvořila základní pilíř k vládnutí nově vzniklého samostatného národa.⁶⁷ Po vyhlášení nezávislosti se hledaly příznivé podmínky pro naplnění přijaté Deklarace, ale zpočátku neúspěšně. To se podařilo až po roce 1783, kdy skončila válka za nezávislost a byla ratifikována mírová smlouva s Velkou Británií a definitivně potvrzena nezávislost Spojených států amerických. Poté následovalo odstranění zbytků feudálních výsad šlechty, konfiskace majetku krále a bývalých vlastníků kolonií. Vznikly velké možnosti odbytu zboží, a to mělo významný vliv na rozvoj výroby a obchodu. Na severu bylo zrušeno otroctví a zaručeny náboženské svobody, došlo k rozšíření volebního práva a započal vývoj demokratické republiky. Revoluce přispěla k obnovení jednoty země a postupnému vyrovnávání rozdílů mezi Severem a Jihem. K úspěchu v revoluci přispěla nemalou měrou válka Francouzů s Velkou Británií, která se stala jakýmsi katalyzátorem pro urychlení podmínek k zahájení války anglických kolonií v Americe za vymanění se z koloniálního područí. Nakonec se jim podařilo dojít k vytouženému cíli svého boje, vytvořením samostatného státu.⁶⁸

Vznik Spojených států amerických byl spojen s ideály svobody národní nezávislosti a demokracie pro její lid a bojem proti útlaku. Výsledky revoluce zabezpečovaly pro občany, tedy i černé pleti, rovná práva, která byla později vepsána a zaručena ústavou a federálními zákony.⁶⁹

Vítězstvím revoluce a jejího demokratického proudu se před americkou společností otevřely nové perspektivy. Je třeba si uvědomit, že výsledky významně ovlivnili ideové, filozofické, sociální a kulturní podmínky v koloniích, ve kterých se revoluce rodila a uskutečnila. Na jejím vítězství měly zásluhu akce proti britské tyranii organizované na nejrůznějších úrovních i místech. Vyvrcholením těchto akcí došlo ke svolání I. Kontinentálního kongresu na Floridě v září 1774, na kterém byla přijata „Deklarace práv a stížností“, podle které britský parlament nemá pravomoci koloniím upírat práva, které jim zaručovaly koloniální charty. Současně byl vznesen požadavek na odchod britských vojáků z kolonií. Rozhodující úlohu pro vítězství revoluce sehrál II. Kontinentální kongres, který se ujal řízení společenských, vojenských, politických

⁶⁷ ROBERTS, John M. *Ilustrované dějiny světa VII.: Věk revolucí*, s. 16-17.

⁶⁸ OPATRŇÝ, Josef. *Válka Mohykánů: sedmiletá válka v Americe*. 1. vyd. Praha: Libri, 2000, s. 9. ISBN 80-7277-008-X.

⁶⁹ NAVRÁTIL, Jan. *Stručné dějiny USA*, s. 479.

i diplomatických operací v čele s Johnem Hancockem, Benjaminem Franklinem a Thomasem Jeffersonem.⁷⁰

Souhrn všech výsledků Americké revoluce a války za nezávislost ukazuje, že v Americe proběhla revoluce s aktivní lidovou účastí a demokratickými prvky i přesto, že na části nově utvořené UNIE bylo zachováno otroctví černého obyvatelstva a nastoupena cesta na odstranění sociálního útisku a demokratizace politického systému.⁷¹ Revoluce zrodila i své dějepisce. Jack Hardy ve své knize „*První Americká revoluce*“ (1937) postavil americký boj za nezávislost do popředí revolučních tradic amerického lidu. William Z. Foster v knize „*Přehledné dějiny Ameriky*“ Americkou revoluci zařadil do jedné řady ostatních revolučních hnutí a vyzdvihl její silné demokratické rysy. Josef Polišínský ve svém spisu „*Benjamin Franklin a první americká revoluce*“ (1956) uvedl, že revoluce pomohla odstranit překážky, které stály na cestě k rozvoji kapitálu především střední skupiny amerických kolonií.⁷² Teprve po zvolení Thomase Jeffersona prezidentem (roku 1801) vznikaly díla, která pohlížela na revoluci jako na významný předěl politický, ale i ideový, který přinesl Americe kromě nezávislosti také vládu lidu a osvícenské republikánské zásady. Merey Otis Warnerová v knize „*Dějiny vzniku průběhu a ukončení americké revoluce*“ (1805) hodnotila výsledek revoluce jako celonárodní hnutí. Významnou práci o revoluci z počátku 19. století „*Obecné dějiny Spojených států amerických*“ (1810) napsal Benjamin Trumbull, který stejně jako Warnerová pocházel z Nové Anglie. Revoluční události ovlivnily i tehdy začínající výtvarné umělce, spisovatele a básníky.⁷³

Ve druhé části této otázky se budu zabývat výsledným pokrokovým dokumentem protikoloniálního odporu. Tímto dokumentem je již zmíněná „Deklarace nezávislosti“, která představuje určitý obraz událostí, které se děly během 18. století. Od podepsání tohoto dokumentu uběhlo více než 200 let, a proto můžeme snadněji odhalit její nedostatky. Je třeba zmínit, že samotná Deklarace je ovlivněna osvícenskými idejemi a její původ tedy vychází z mezinárodních myšlenek, které pocházejí od myslitelů, jejichž jména většina z nás jistě zná. Jsou jimi Francis Bacon, Baruch Spinoza, Voltaire, Charles Louis Montesquieu, Denis Diderot, a nám známý Mikuláš

⁷⁰ RAKOVÁ, Svatava.; OPATRŇÝ, Josef. *Stručná historie států USA*, s. 84-85.

⁷¹ NAVRÁTIL, Jan. *Stručné dějiny USA*, s. 159.

⁷² POLIŠENSKÝ, Josef, Vincenc. *Benjamin Franklin a první americká revoluce*, s. 31.

⁷³ RAKOVÁ, Svatava.; OPATRŇÝ, Josef. *Stručná historie států USA*, s. 98-99.

Koperník.⁷⁴ Ke zpracování Deklarace byla 11. června 1776 vytvořena komise, ve které zasedal John Adams z Massachusetts, Benjamin Franklin z Pensylvánie, Thomas Jefferson z Virginie, Robert R. Livingston z New Yorku a Royer Sherman z Connecticutu. Za hlavního signatáře je považován zastánce absolutní nezávislosti Thomas Jefferson (1743 - 1826). Jefferson nesympatizoval s názory obhajující přirozená práva, ale vystupoval jako zastánce pravomocí lidu na povstání proti tyranii a útlaku. Stál v čele boje za demokracii a podílel na vytvoření většiny revolučních dokumentů sám.⁷⁵ Jeho návrh byl přednesen na Kontinentálním kongresu 1. července 1776. K přepsání Deklarace došlo na generálním zasedání za účelem přijetí na Kontinentálním kongresu dne 4. července 1776 ve vládním domě v Pensylvánii. Kopii stvrdili svým podpisem pouze prezident kongresu John Hancock a jeho sekretář Charles Thomson. Rozdíl mezi návrhem a konečnou podobou spočíval v tom, že Jeffersonův návrh, ve kterém napadal obchod s otroky, musel být pro nesouhlas jižních delegátů vypuštěn. Rovněž musela být odstraněna slova „neodmyslitelná a nezadatelná práva“ a nahrazena slovy „zaručená nezcizitelná práva“. Text Deklarace nezávislosti tvoří celkově pět částí. První část představuje Úvod, který je následován Preambulí, ve které je uvedeno, že lidé byli stvořeni sobě rovnými, že existuje právo a odpovědnost za revoluci, když se stane vláda zničujícím elementem lidských práv. Další neboli třetí část obsahuje obžalobu krále Jiřího III. Ve čtvrté části je nařčení britského lidu a poslední část tvoří Závěr.⁷⁶

Deklarace je ovlivněna osvícenskou filozofií a jsou v ní obsaženy pojmy přírodního práva sebeurčení a je třeba podotknout, že některé fráze byly převzaty ze spisů anglického filozofa Johna Locka konkrétně z jeho „*Druhého pojednání o vládě, nazvaného „Eseje týkající se pravého původu a rozměru a konce civilní vlády“*“. Podle Thomase Jeffersona účel Deklarace nesouvisel s hledáním nových principů nebo nových argumentů, o kterých doposud nikdo nepřemýšlel. Jejím účelem bylo postavit před lidstvo zdravý rozum jedince ve formě tak prosté a pevné, jako bychom jim chtěli rozkázat jejich souhlas a obhájit nás samé v nezávislém postavení, které jsme nuceni si uzmut.⁷⁷ Thomas Jefferson v Deklaraci vyjádřil politické cítění většiny amerického lidu, vycházel v ní z Lockovy teorie smluvního charakteru vlády, což vyjádřil slovy:

⁷⁴ JEFFERSON, Thomas. *Deklarace nezávislosti Spojených států amerických a Ústava Spojených států amerických: Thomas Jefferson ; s komentáři Miloše Krejčího*, s. 28.

⁷⁵ JANET, Pavel. *Dějiny vědy politické se zřetelem k mravovědě. Díl II*, s. 509.

⁷⁶ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s. 164-165.

⁷⁷ Tamtéž, s. 164-165.

„Vláda odvozuje své oprávněné pravomoci ze souhlasu lidu, který má právo změnit, nebo zrušit vlády, které mu upírají nezczizitelná práva na život, svobodu a dosažení štěstí.“⁷⁸ Výzva v Deklaraci se neodvolávala jen na práva Američanů, ale i na zákony přírody a Boha. Prohlášení skrytě uvádělo teorii, že britské impérium je federací, kterou spojuje pouze Koruna. Parlament, který neměl v koloniích správně žádnou moc, nebyl v Deklaraci zmíněn.⁷⁹ Deklarace sloužila ke sjednocení členů Kontinentálního kongresu, neboť se mnozí delegáti obávali, že svým podpisem pod její text by pro ně mohl znamenat i rozsudek smrti, pokud by revoluce neztvítžila. Zároveň obsahuje mnoho základních principů zakládajících „otců“, které byly později zapsány v Ústavě Spojených států amerických a velmi často citovány v politických projevech představitelů Ameriky. V závěru Deklarace signatáři tvrdili, že se kolonie musí oprostít od politických vazeb s Britskou Korunou a stát se samostatnými státy.⁸⁰

Hlavním výsledkem Americké revoluce bylo získání nezávislosti a nastoupení cesty k odstranění sociálního útisku a demokratizaci politického systému. Kromě nezávislosti přinesla Američanům vládu lidu a osvícenské republikánské zásady. Známa idea republikánství pochází od Thomase Jeffersona: „Lid jediný nás může zachrániti od takových pohrom a poplatek, jenž bude zaplacen proti nevědomosti nebude tisícinou toho, třeba platiti králům, kněžím a šlechticům.“⁸¹ Revoluce ovlivnila uměleckou obec výtvarné umění, literaturu, poezii. Nejvýznamnějším dokumentem pro výsledek Americké revoluce se stala Deklarace nezávislosti, která obsahovala mnoho základních principů, které se staly později součástí určujícího dokumentu - Ústavy Spojených států amerických.

2.5 Shrnutí hlavních událostí před, v průběhu a po skončení Americké revoluce

Žádná jiná země se nemůže pochlubit tím, že je místem setkání tří světů. První osadníci na území amerického kontinentu odcházeli s různými představami. Většinou se domnívali, že tam najdou něco neobyčejného a dokonalého. To se však nakonec stalo jen symbolem a ideou než všední skutečností. Vývoj britských kolonií v Severní Americe a později v USA je výsledkem složité souhry vnějších a vnitřních okolností, různých hmotných a duchovních zdrojů, které vzešly ze tří různých etnik: indiánského,

⁷⁸ TINDAL, George, B; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 93.

⁷⁹ Tamtéž, s. 93.

⁸⁰ Tamtéž, s. 166.

⁸¹ JANET, Pavel. *Dějiny vědy politické se zřetelem k mravovědě. Díl II.*, s. 509.

černošského, bělošského. Z jejich střetnutí se zrodila dnešní Amerika.⁸² Kolumbovo objevení amerického kontinentu koncem 15. století se stalo současně počátkem kolonizace a trvalých styků mezi Amerikou a Evropou, které ovlivnilo další vývoj na americkém kontinentu. Největší podíl na osídlování objevené země a jejím dalším vývoji měli námořní mocnosti Anglie, Francie, Španělsko, Portugalsko, Holandsko.⁸³

Důležitou etapu vývoje představuje založení třinácti anglických kolonií v letech 1607 - 1733 na východním pobřeží mezi 31-45° severní šířky. Jednalo se o oblasti s různými přírodními podmínkami a národnostními strukturami. Postupně narůstaly mezi nimi ekonomické a sociální rozdíly. V jednotlivých koloniích se vytvářela nestejná struktura správní, odlišný byl i vztah k mateřské zemi Anglii. Během 17. století se podařilo Anglii trvalé osídlení na východním pobřeží Severní Ameriky.⁸⁴

Složení severoamerické společnosti v koloniálním období bylo složité, vytvářelo mnoho problémů, konfliktů a nepokojů. Jejich nejčastějším centrem v druhé polovině 17. století se stal New York, kde proběhly protesty rolníků a drobných obchodníků proti privilegiím, které vláda udělovala velkoobchodníkům a majitelům lodí. Rok 1689 je symbolem jednoho největšího protestu. V 18. století došlo k dalším revoltám v New Yorku mezi rolnickými nájemci půdy a velkostatkáři. V tomto období vzrostl také odpor proti placení daní anglikánské církvi a rovnostářské volební dani. Největší vzpoura v koloniálním období je spojena s povstáním N. Bacona roku 1676 ve Virginii, kde drobní farmáři pod jeho vedením vytvořili vlastní vojsko, které se po vítězství nad Indiány obrátilo proti hlavnímu městu Jamestownu. V kritické chvíli došlo k úmrtí N. Bacona a potlačení povstání. Guvernérem bylo tvrdě potrestáno popravou 37 povstalců.⁸⁵

Zvláštností amerického historického vývoje je dvojí osídlení Ameriky, indiánské a bělošské při kolonizaci západu a má mimořádné postavení v kapitalistickém světě 20. století. Je tím přitažlivé jak pro běžné čtenáře, tak zejména pro historiky. Stinnou stránku v rozvoji kolonií v 17. - 18. století představovala existence otroctví. Počet otroků v roce 1770 dosáhl počtu přes 420 tisíc. Špatné zacházení s nimi bylo příčinou jejich častých vzpour a útěků. Při kolonizaci Severní Ameriky došlo k řadě

⁸² OPATRŇY, Josef; RAKOVÁ, Svatava. *Stručná historie států USA*, s. 9.

⁸³ NÁVRÁTIL, Jan. *Stručné dějiny USA*, s. 13-14.

⁸⁴ Tamtéž, s. 21.

⁸⁵ Tamtéž, s. 36-37.

konfliktů s původními obyvateli Indiány. K jednotlivým srážkám s nimi došlo roku 1622 ve Virginii, roku 1675 v Nové Anglii a roku 1675 v Massachusetts.⁸⁶ K největší válce mezi Indiány a anglickými koloniemi došlo v posledním období anglicko-francouzském koloniálním konfliktu, který byl součástí Sedmileté války. Po porážce Francouzů a přenechání svých kolonií Angličanům pokračovali Indiáni v beznadějném boji. Indiánské kmeny po své porážce roku 1766 se museli podřídit anglické nadvládě na celém území původních třinácti kolonií.⁸⁷

V polovině 18. století došlo k prohloubení ekonomických a sociálních rozdílů mezi třemi skupinami kolonií. Nejdůležitějším centrem severu se stal Boston. Střední kolonie se vyznačovaly různorodostí, počínaje velkostatky po rozvinutý průmysl. V těchto středních koloniích se nejvíce uchovávaly evropské tradice a zvyky. Největší sociální rozdíly se vytvářely v jižních koloniích, ve kterých chybělo zastoupení střední vrstvy. Každá kolonie měla své zákonodárné shromáždění, které disponovalo právem vydávat zákony, vyhlašovat daně a schvalovat rozpočet. Jeho oponentem se stali guvernéri, kteří mohli přijaté zákony vetovat. Po Sedmileté válce jejich moc postupně slábla.⁸⁸

V souvislosti s hospodářským růstem kolonií rostlo i národní povědomí. Současně s tím slábnul politický vliv církví, mezi kterými existovalo vzájemné nepřátelství. Naopak začalo období nástupu pokrokové ideologie osvícenství a deistické filozofie⁸⁹. Nejdéle trval náboženský vliv v oblasti školství. Ideje osvícenství pronikaly do Ameriky od poloviny 18. století a s nimi nastal rozvoj věd, umění i světského vzdělání. Mezi nejznámější osvícence patřili Benjamin Franklin, Thomas Jefferson a další. Plný rozvoj národního povědomí však nastal až po získání nezávislosti.⁹⁰ Očekávání, že se po Sedmileté válce mezi Anglií a Francií (1756 - 1763) na americké půdě přestane bojovat, se nesplnila. Pro Francii skončilo koloniální panství v Severní Americe a Anglie získala Kanadu a Louisianu. Naopak po Sedmileté válce došlo

⁸⁶ Tamtéž, s. 37-39.

⁸⁷ Tamtéž, s. 40-43.

⁸⁸ Tamtéž, s. 44.

⁸⁹ Pozn. Deistická filozofie označuje odmítání takových přístupů, které překračují lidské chápání (např. zázraky, posmrtný život).

⁹⁰ NÁVRÁTIL, Jan. *Stručné dějiny USA*, s. 45-49.

k zesílení hospodářského útlaku v koloniích a po roce 1763 k zosílení daňové a celní politiky.⁹¹

Výsledkem čtyř válek se zvýšil počet nezaměstnaných a chudých, mnozí z nich se později zúčastnili nepokojů, které vedly k revolučnímu hnutí. V roce 1757 v parlamentu v Londýně bojoval Benjamin Franklin proti vybírání daní na zabezpečení obrany proti nájezdům Indiánů, které byly nařízeny platit místním obyvatelům kolonií. Král Jiří III. v roce 1763 ještě přitvrdil, když vydal nařízení o zrušení všech starých práv vydaných na koloniálním území.⁹² Místo ustoupení tlaku kolonií proti nařízení krále o zrušení práv kolonií vláda v Londýně připravila zákon o kolkové dani. Odpor proti kolkovnému se rychle rozšířil z Virginie do dalších kolonií. Na zasedání parlamentu po projevu Benjamina Franklina (1766) byl tento zákon v Dolní sněmovně odvolán. K udržení spojení mezi koloniemi navrhl v roce 1772 Samuel Adams vytvoření korespondenčních výborů.⁹³ Vzhledem k tomu, že se nezměnily ekonomické podmínky soupeření, hospodářská válka byla obnovena. Reakcí bylo spojování lidových výborů v koloniální svazy. Na podzim roku 1774 byl do Philadelphie svolán I. Kontinentální kongres (shromáždění zástupců všech kolonií na americké pevnině). Převahu měli radikálové v čele se Samuelem Adamsem a Thomasem Jeffersonem.⁹⁴

V roce 1775 se hospodářský konflikt proměnil v ozbrojený. Kolonisté se zbraní v ruce odrazili u vsi Lexington a Concorda pokus anglických jednotek o dobytí zbrojnice místní milice. Počátkem května 1776 se sešel II. Kontinentální kongres, který zasedal celou dobu války do roku 1781. Benjamin Franklin byl na něm zvolen předsedou Výboru bezpečnosti s úkolem organizovat mezi koloniemi spojení a opatřit pro milice zbraně. Thomas Jefferson, Benjamin Franklin, John Adams dostali za úkol připravit text Prohlášení o nezávislosti. Při zpracování textu vycházeli z Painovo politického pamfletu „*Zdravý rozum*“. Kontinentální kongres přijal Prohlášení o nezávislosti dne 4. července 1776. Tímto dnem došlo k osamostatnění kolonií a vzniku Americké republiky. Je třeba si uvědomit, že tímto dnem si však ještě nebyla schopna zajistit svoji existenci.⁹⁵ To bylo možné dosáhnout až po dlouhých a náročných bojích, které museli svádět s anglickými vojenskými jednotkami. Pod velením generála George Washingtona se podařilo anglická vojska přinutit, aby se vzdala. Obratným diplomatickým jednáním

⁹¹ Tamtéž, s. 42, 51.

⁹² POLIŠENSKÝ, Josef, Vincenc. *Benjamin Franklin a první americká revoluce*, s. 19-20.

⁹³ Tamtéž, s. 20-21.

⁹⁴ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s.112-113.

⁹⁵ POLIŠENSKÝ, Josef, Vincenc. *Benjamin Franklin a první americká revoluce*, s. 23- 24.

Benjamin Franklin zajistil v roce 1783 podepsání mírové smlouvy mezi Anglií a Spojenými státy americkými.⁹⁶

Současně s válkou za nezávislost probíhalo sociální a revoluční hnutí. Došlo k vyhlášení zásady sociální rovnosti, bohužel nedošlo k jejímu důslednému naplnění. Revoluce za nezávislost probíhala za aktivní účasti lidu a měla silné demokratické znaky. Lid usiloval o odstranění národnostního a sociálního útlaku. Požadoval výraznou demokratizaci politiky. Nejvýrazněji se demokratické prvky projevovaly ve Virginii a Nové Anglii. Největší úspěch revoluce je spatřován v osvobození, proměně třinácti kolonií v samostatné republiky a jejich spojení do jednoho státu.⁹⁷ Spojené státy americké od nejranější koloniální doby získávaly právní nárok na svá území. Revoluce se vždy jevila jako boj Američanů s Brity. Pro americké dějiny se stala válkou za nezávislost, ale zčásti i válkou občanskou. Posuzování Americké revoluce rozdělil také historiky americké, anglické i ostatní. Historici *toryů* a jejich přívrženci viděli v americkém boji za nezávislost politováníhodný omyl, který naštěstí znamenal přesun moci z jedné anglosaské velmoci na druhou. Obhájci *whigů* dávali vinu králi Jiřímu III. a jeho dvoru. Doposud přetrvává také idealistický výklad, který vyzdvihuje americký boj za nezávislost jako boj za uskutečnění ideálů lidské svobody.⁹⁸ Podle Johna Adamse Američané nejen vyhráli svou válku za nezávislost, ale prošli i politickou revolucí, když řekl: „*Revoluce proběhla dříve, než válka začala.*“⁹⁹ Jednalo se o revoluci zakotvenou v srdcích a myslích lidu. Tato změna zásad, názorů, cítění a náklonnosti lidu sehrála skutečnou americký převrat. Revoluce začala jako zápas za práva Angličanů a stala se bojem za nezávislost. Nalezla svůj výraz ve vládě, která byla nová, ale hluboce zakořeněná v koloniálních zkušenostech whigovství a osvícenství.¹⁰⁰

Předmětem této kapitoly je zachycení společenského a politického vývoje na kontinentu Severní Ameriky v letech 1607 - 1776. Charakteristickým prvkem tohoto období je anglická kolonizace a vývoj kolonií. Zároveň je zde představena doba předrevoluční a porevoluční. Dosažené vítězství považují za počátek další náročné etapy při budování americké demokratické společnosti, která se později stala vzorem a odrazovým můstkem pro jiné evropské státy.

⁹⁶ POLIŠENSKÝ, Josef, Vincenc. *Benjamin Franklin a první americká revoluce*, s. 28-30.

⁹⁷ Tamtéž, s. 30.

⁹⁸ Tamtéž, s. 31.

⁹⁹ TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 109-110.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 110.

3. BENJAMIN FRANKLIN, SYMBOL AMERICKÉ SPOLEČNOSTI 18. STOLETÍ

3.1 Život Benjamina Franklina

V kapitole, která nese název „Život Benjamina Franklina“ se budu zabývat osobností, která významným způsobem přispěla k vytvoření demokratické republiky ve Spojených státech amerických. Nelze však opomenout jeho vědecké přínosy, vycházející z přírodovědeckého nadání. Jak většina z nás ví, Benjamin Franklin je považován za vynálezce bleskosvodu a známé je i jeho čtyřsvazkové dílo z roku 1751 „*Pokusy a pozorování o elektřině*“. Tento významný spisovatel, státník, diplomat, filozof, ale i vědec se narodil 17. ledna 1706 v americkém Bostonu, sídlo puritánské smetánky, která sem emigrovala z Anglie kvůli náboženské netoleranci.¹⁰¹ V některých publikacích bychom se mohli setkat s datem jeho narození 6. leden 1706. Ráda bych objasnila, že toto datum je v souladu se starým kalendářem.¹⁰²

Ve své „*Autobiografii*“ se Benjamin Franklin zmiňuje o svých předcích, zároveň poukazuje na původ svého příjmení, které se užívalo v souvislosti s označením stavů v Anglii. Po dlouhém bádání o svém původu došel k zajímavému zjištění, že se narodil jako nejmladší syn nejmladšího syna a to po dobu pěti pokolení.¹⁰³ Jeho otec Josiah Franklin byl mydlářem a matka Benjamina Abiah Folger, dcera Petra Folgera¹⁰⁴, se stala jeho druhou manželkou. Benjamin pocházel z velké rodiny, která zahrnovala sedmnáct potomků. Josiah Franklin poslal svého syna do latinské školy v pouhých osmi letech. Mladému Benjaminovi se ve škole dařilo, postupoval stále do vyšších tříd, avšak vše ukončila špatná finanční situace jeho otce, který si nemohl dovolit dále podporovat Benjaminovo vzdělání. Došlo tedy k přestupu Benjamina z latinské školy do nižší, kterou vedl George Brownell. V tuto chvíli se rodí počátky Benjaminových spisovatelských schopností.¹⁰⁵ Po ukončení nižší školy se odebral k otci učit řemeslu, kde ale dlouho nevydržel. Nakonec skončil v tiskárně svého bratra Jacoba, který se v roce 1717 vrátil z Anglie a založil si v Bostonu vlastní podnik. Pod vedením svého bratra mladý Franklin získal mnoho zkušeností a bratr v něm našel velkého pomocníka.

¹⁰¹ OPATRŇÝ, Josef. *Benjamin Franklin- symbol americké společnosti 18.století. Historický obzor.* 1990-91, roč. 1, 7-8, s. 162.

¹⁰² FRANKLIN, Benjamin. *Život Benjamina Franklina sepsaný jím samým.* Praha: E. Grégr, 1867, s. 3.

¹⁰³ Tamtéž, s. 6

¹⁰⁴ Pozn. Petr Folger byl jeden z prvních osadníků Nové Anglie.

¹⁰⁵ FRANKLIN, Benjamin. *Život Benjamina Franklina sepsaný jím samým,* s. 9.

Díky práci u bratra měl mladý Benjamin větší možnost přístupu k výběru knih. Již v této době se projevila Benjaminova velká láska ke knihám, která neunikla ani jeho otci Josiahovi.¹⁰⁶ Benjamin doslova miloval knihy a jejich četba pro něj byla činností, která ho obohacovala, vzdělávala a naplňovala. Oblíbeným žánrem mladého génia byly cestopisy, dějepisné a bohoslovecké sbírky, které čerpal z otcovy knihovny.¹⁰⁷ Dokonce ve své autobiografii z roku 1852, která nese název „*Benjamin Franklin*“ o své lásce ke knihám hovoří. „*Od svého nejoutlejšího věku rád jsem čítával, a veškeré peníze, které jsem dostati mohl, vynakládal jsem na kupování knih. Nejvíce se mi líbily cestopisy. Když jsem koupené knihy přečetl a z nich se dosti naučil, prodal jsem je zase, abych si jiné zaopatřiti mohl.*“¹⁰⁸

Netrvalo dlouho a Franklin se rozhodl, že začne psát své spisy, jejichž charakteristickým žánrem byla poezie. Na žádost svého bratra Jacoba sepsal mladý, inteligentní Benjamin dvě balady, které poté sám roznášel po městě. Ačkoliv otec Josiah věděl o Franklinově zálibě v knihách, prvotiny Benjaminových spisů básnické povahy označil doslova za „bídnu škrabaninu“, což vedlo Benjamina k úvaze, zda pokračovat v psaní balad nebo se obrátit na prózu. Rozhodl se pokračovat v psaní literárně prozaických děl. Inspirací pro jeho literární umění se stal týdeník „*Pozorovatel*“. Z tohoto časopisu si Franklin dělal výtahy a porovnával svoje články s původními. Cílem tohoto postupu pro něj bylo především utřídění si důležitých myšlenek. Dosud vzájemná a prosperující spolupráce mezi bratry se v tiskárně obrátila v neprospěch Jacoba. Ten byl odsouzen k několika letům vězení za vydání nevhodného politického článku. Když se Jacob dostal na svobodu, měl zákaz publikovat jakékoliv články, což mělo za následek vydávání veškerých prací pod jménem Benjamina Franklina. Mezi oběma bratry docházelo k profesním konfliktům, jejichž následkem došlo k propuštění Benjamina z tiskárny. Rozhořčení bratra Jacoba bylo tak silné, že neváhal svého mladšího bratra téměř všude pomluvit. Sedmnáctiletému Benjaminovi nezbývalo nic jiného než odcestovat do New Yorku. Potýkal se však se špatnou finanční situací, která ho donutila k prodeji jedné ze svých knih. Tímto prodejem získal dostatek financí na cestu. V New Yorku však práci nenalezl a na doporučení tamějšího tiskaře odešel do Philadelphie. Ve své „*Autobiografii*“ popisuje, jakou těžkou zkouškou musel projít.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 18.

¹⁰⁷ FRANKLIN, Benjamin. *Život Benjamina Franklina sepsaný jím samým*, s. 15.

¹⁰⁸ FRANKLIN, Benjamin. *Benjamin Franklin, 1706-1790*. Praha: J. Pospíšil, 1852, s. 7.

Nakonec práci získal u tiskaře Samuela Keimera.¹⁰⁹ Práce u Keimera se zdála být pro Benjamina výhodná, jelikož tento excentrický muž vyplácel Benjaminovi dobré peníze, které Franklin investoval ihned do knih, ve kterých spatřoval největší bohatství.¹¹⁰ V této době se setkal i s oklamáním guvernéra a stále se přesunoval z jedné tiskárny do druhé. Vystřídal Palmerovu a Wattovu tiskárnu. Setkání s panem Denhamem mu přineslo poznání o pravé tváři lidské společnosti. Denham Benjamina uvedl do reality lidského života a objasnil mu guvernérovo špatné úmysly. Nabídl pilnému a soběstačnému Franklinovi místo písaře ve Philadelphii. Ovšem zanedlouho pan Denham umírá a Benjaminovi nezbývalo nic jiného, než se navrátit k Samuelu Keimerovi. V roce 1726 se setkává s mladým učedníkem Meredithem, který mu nabídl spoluvlastnictví tiskárny. Meredithův návrh přijal a navrátil se do rodné země. Franklinova píle, preciznost a dostatečné množství vědomostí vedly k tomu, že začal vydávat vlastní časopis, díky kterému byl společností oceňován. Největší úspěch získal článek, zabývající se sociální situací v osadách. Stal se jediným tiskařem veřejných dokumentů a papírových peněz a následně se ocitl v situaci jako jediný vlastník tiskárny. Bylo mu nabídnuto odkoupení celé živnosti, což přijal.¹¹¹

Charakteristická byla Benjaminova láska ke knihám, ale také musím zmínit, že byl vášnivým hráčem šachů. Touha po mravní dokonalosti ho vedla k pečlivému uspořádání všech činností během dne. Hlavním pravidlem se pro Benjamina stalo každodenní brzké vstávání, které bylo doplněno několika dalšími, jako je mírnost, mlčelivost, pořádnost, spokojenost, pilnost, upřímnost, spravedlnost, střídmost, apod.¹¹² Důležitá pro něj byla především zásada, že pravda, upřímnost a poctivost v jednání mezi lidmi, jsou v životě člověka nejcennější.¹¹³

Benjamin nejenže vynikal svým tiskařským a spisovatelským nadáním, ale byl i laskavým a obětavým manželem Debiáh Readové a otcem svých dvou potomků.¹¹⁴ Od roku 1729 začal publikovat své články v časopise „*Pensylvania Gazzete*“, kde se často objevovalo téma osadnických poměrů. Tento časopis se stal základem tradice amerického tisku a úspěšný spisovatel kladl důraz na profesionalitu a svobodu tisku.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 7-15.

¹¹⁰ OPATRŇY, Josef. *Benjamin Franklin- symbol americké společnosti 18.století. Historický obzor.* 1990-91, roč. 1, 7-8, s. 162.

¹¹¹ FRANKLIN, Benjamin. *Benjamin Franklin, 1706-1790*, s. 19-25.

¹¹² Tamtéž, s. 28-29.

¹¹³ FRANKLIN, Benjamin. *The Autobiography of Benjamin Franklin*. S.l. : Universal Library, 19, s. 72.

¹¹⁴ FRANKLIN, Benjamin. *Benjamin Franklin 1706-1770*, s. 29.

Proslavil se především jednoručně vydávaným almanachem kapesního formátu „*Chudý Richard*“, který obsahoval mnoho rad pro tehdejší zemědělce, řemeslníky, zabýval se oblastí zdravotnictví a podával rady i kutilům.¹¹⁵ Almanach se těšil velké oblibě, došlo k vydání kolem 10 000 výtisků ročně.¹¹⁶ Vydavatelé ze všech kolonií obdivovali práci Franklina a navázali s ním úzké kontakty. Stal se společníkem tehdy prosperující instituce Franklin & Hal. V roce 1748 dosáhl úspěchu nejen v politickém a sociálním životě, stal se finančně nezávislým člověkem, který podporoval zakládání veřejných institucí - knihovny, nemocnice, univerzity a podílel se na zřízení vojska. Svoji pozornost obrátil i na městskou policii, která nebyla v ideálním stavu.¹¹⁷ Zásahu měl i na založení 1. veřejné knihovny ve Philadelphii v roce 1731, která zároveň jemu samotnému sloužila jako místo k dalšímu vzdělání a získávání nových vědomostí. Tento úspěch ho vedl k novému zájmu o přírodní vědy v oblasti astronomie, meteorologie, fyziky a elektřiny. V oblasti elektřiny je známý jeho objev bleskosvodu z roku 1752. Jeho funkčnost objevil na základě nebezpečného pokusu pouštění papírového draka, připevněného na kovové tyči.¹¹⁸ Jako meteorolog zkoumal vliv Golského proudu na počasí.

3.1.1 Benjamin Franklin jako politicky významná osoba

Franklinova svědomitá práce a neustálý zájem o sebevzdělávání jako např. studium starých jazyků a osvojování cizích řečí (francouzské, španělské, latinské) vedly k tomu, že se stával stále více uznávanou a váženou osobou. V roce 1736 byl jmenován koloniálním písařem parlamentu a o rok později se stal vrchním poštmistrem v Pensylvánii. Roku 1747 došlo k jeho jmenování do sněmu a Franklin se stal vůdcem své strany, která stranila lidu. Pro jeho výstupy k veřejnosti byla typická jednoduchost, stručnost a mírnost. V roce 1753 došlo k jeho povýšení na generálního poštmistra britských osad. V této době již přichází se svým plánem na sjednocení osad, tedy vytvoření UNIE.¹¹⁹ V období mezi lety 1757 - 1762 a 1764 - 1775 Franklin působil

¹¹⁵ OPATRŇY, Josef. *Benjamin Franklin- symbol americké společnosti 18.století. Historický obzor*. 1990-91, roč. 1, 7-8, s. 163.

¹¹⁶ JOHNSON, Paul. *Dějiny amerického národa*, s. 115.

¹¹⁷ FRANKLIN, Benjamin. *Benjamin Franklin 1706-1770*, s. 41.

¹¹⁸ FRANKLIN, Benjamin. *Život Benjamina Franklina sepsaným jím samým*, s. 114-115.

¹¹⁹ FRANKLIN, Benjamin. *Benjamin Franklin 1706-1770*, s. 46-47.

v Anglii jako zástupce pro Pensylvánii a poté i pro Gruzii, New Jersey a Massachusetts.¹²⁰

Zároveň se stal velitelem vojska, kdy dokázal shromáždit kolem pětiset mužů. V roce 1762 se navrátil do Ameriky a byl zvolen předsedou osadního sněmu za náležitou odměnu pěti tisíc liber. Vzhledem k bouřím kvůli vydání nového „kolkového zákona“ musel svoji pozornost opět obrátit na mateřskou zemi Anglii. Jeho cílem se stala velká snaha spřátelit mateřskou zemi s osadami. Návrat zpět do Ameriky následoval až v roce 1775. Byl jmenován členem kontinentálního kongresu a ihned poslán na sjezd osad. Jeho politická činnost zasahovala tak hluboko, že převzal povinnosti ústavního shromáždění Pensylvánie a řídil služby generála správce pošty. V roce 1779 vycestoval do Francie jako hlavní komisař vyjednávací Pařížskou smlouvu, která definitivně ukončila válku za nezávislost v roce 1783. O dva roky později se dostal na post prezidenta nejvyššího výkonného výboru Pensylvánie.¹²¹ Návrat z Francie do své rodné země byl už následkem špatného zdravotního stavu. Od roku 1788 nezasahoval již do veřejného života a za poslední jeho významný čin v oblasti společenské lze považovat podepsání spisu, který shromažďoval zástupce vystupující proti otroctví. Ti požadovali, aby došlo k ukončení obchodu s lidmi. Výsledkem bylo zrušení otroctví, které se datuje ke 12. únoru 1789. Poslední rok svého života se tento zcela nepochybně významný člověk potýkal s řadou chorob. Ve věku 88 let Benjamin Franklin umírá.¹²² Ve spisu „*Benjamin Franklin*“ z poloviny 19. století je zveřejněn obsah nápisu, který byl vyryt na náhrobní kámen. „*Zde leží za potravu červům tělo Benjaminu Franklina, knihtiskaře, jako obálka staré knihy, jejíž obsah vytržen a pozlacení otřeno jest. Dílo však samo neztratí se, nýbrž vyjde v novém a krásnějším vydání, od skladatele opravené.*“¹²³

Osoba Benjaminu Franklina vynikala především svoji inteligencí, moudrostí, která kladla důraz na neustálé sebe obohacování se o nové myšlenky a poznatky, což je i patrné v oblastech, jimiž se zabýval. Velký důraz kladl na dodržování mravních ctností, které charakterizujeme jako jediné a pravé. Vedou nás ke stavu duševní spokojenosti a zisku úcty. Pro jeho díla je typická určitá spojitost mezi rozumovými a duševními

¹²⁰ *Benjamin Franklin Writings and Biography* [online]. 1998 [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://www.lexrex.com/jml/index.php/biographies/16-bios/227-benjamin-franklin>

¹²¹ Tamtéž. Dostupné z: <http://www.lexrex.com/jml/index.php/biographies/16-bios/227-benjamin-franklin>

¹²² FRANKLIN, Benjamin. *Benjamin. Benjamin Franklin 1706-1770*, s. 53.

¹²³ Tamtéž, s. 53.

schopnostmi.¹²⁴ Benjamina Franklina bychom mohli charakterizovat jako osobnost rozmanitých zájmů a činností. Jeho velikost vyniká zejména tehdy, je-li zasazena do společnosti 18. století, jejímž byl představitelem. Politicky nebyl typem revolucionáře ani z těch, které viděl za obzor doby. Dokázal se postavit do čela chudých proti jejich utiskovatelům. Vzhledem ke svému vztahu k americkému lidu, pro svoji lidovost a demokratismus se stal velkým mužem amerických dějin.¹²⁵ Edmund S. Morgan o Benjaminu Franklinovi napsal. Stal se slavný a známý proto, že byl pracovitý, miloval společnost a dokázal jednat se žebráky, obchodníky, vědci i králi. Snažil se porozumět světu a lidem, kteří se v něm nacházejí. Měl smysl pro humor a často používal aforismy. Franklin zřejmě věřil v Boha jako stvořitele vesmíru, ale jeho zájem byl o svět, který Bůh stvořil, což bylo zřejmě důvodem, proč se stal vědcem. Benjamin Franklin stál u zrodu všech tří základních dokumentů Spojených států amerických, jímž bylo Prohlášení o nezávislosti, mírová smlouva s Velkou Británií a Ústava Spojených států amerických.¹²⁶

Život Benjamina Franklina nelze obsáhnout v jedné podkapitole práce, proto se věnuji období jeho dětství, dospívání, vzdělávání a pracovnímu vzestupu. Neopomněla jsem vyzdvihnout jeho největší záliby jako četbu, spisovatelské nadání a vědecké pozorování. Díky četbě nepřeberného množství knih nabyt Franklin mnoho vědomostí, které mohl uplatnit v pozdější fázi svého života. Vynikal vědomostmi, inteligencí, přátelskými vztahy k ostatním lidem, byl velice vážen a oceňován za ochotu poskytovat rady, týkající se veřejného a společenského života. Zvládl několik cizích jazyků, které využil zejména v diplomatické činnosti při vyjednávání ve Francii. Ne nadarmo se říká: „*Kolik jazyků umíš tolikrát si člověkem.*“ Franklina nelze pokládat za klasického revolucionáře, ale je třeba podotknout, že v krizových situacích se dokázal postavit na stranu chudých a utiskovaných.

3.2. Hlavní ideje a politické aktivity Benjamina Franklina

Benjamin Franklin od narození roku 1706 do konce svého života 1790, prošel všemi důležitými obdobími, které měly vliv na vznik Spojených států amerických. Jeho myšlenky a vize pomohly položit základy pro Spojené státy americké, jak je známe

¹²⁴ Tamtéž, s. 54.

¹²⁵ POLIŠENSKÝ, Josef. *Benjamin Franklin a první americká revoluce*, s. 3-4.

¹²⁶ Packard Humanities Institute, Benjamin Franklin [online]. 2002-2010 [cit. 2012-23-03]. Dostupné z: <http://franklinpapers.org/franklin/framedVolumes.jsp;jsessionid=F6A299C3D88EF2C962D8D00C87D23DEB>

dnes. Je připomínán jako jeden z velkých myslitelů Ameriky a patří mezi malou skupinu mužů, kteří jsou nazýváni „otcové zakladatelé“.¹²⁷ Franklin využil své schopnosti diplomacie, aby posloužila jeho rodné krajině, avšak nelze si ho představit jako typického bojovníka na bojišti jako byl George Washington. Jeho bojištěm se staly sály a salonky vlád a parlamentu. Měl jasnou představu o postupu a způsobu, jak vést složitá jednání.¹²⁸

Jeho politická i spisovatelská kariéra byla po celý jeho život velmi úspěšná, a to i přesto, že začínal jako učeň u svého bratra v tiskárně. Politickým záležitostem se začal věnovat až ve druhé polovině svého života, kterou strávil převážně v zahraničí.¹²⁹ Rovněž jeho osobní představy o ekonomice napomohly rozvoji této oblasti v Americe. Je známá jeho myšlenka: „*Jediná správná cesta k bohatství vede jen přes tvrdou práci.*“¹³⁰ Mezi jeho výrazné ekonomické teorie se řadí ideje, zabývající se otázkou zbohatnutí národa, což je podle Franklina možné jen skrz zemědělství, válku nebo obchod. Avšak jediný poctivý způsob národního bohatství spočívá v zemědělství.¹³¹

Benjamin Franklin ztělesňoval osvětenství anglického filozofa Johna Locka a amerického filozofa a teologa George Whitefielda, kteří ovlivňovali myšlení 18. století v Americe. Sám zorganizoval debatní klub, z něhož vznikla Americká filozofická společnost. Franklin nebyl sice originálním myslitelem, ale důležité u něho bylo, že co hlásal nebo psal, nebylo mnohdy nové, ale odpovídalo smýšlení desetitisíců čtenářů. Dovedl srozumitelně vyjádřit to, co tisíce lidí jenom cítili. Na počátku své redaktorské a vydavatelské činnosti zaujal velké množství čtenářů. To, co produkoval, se naučil z anglických knih, vycházel z anglické kultury. Později ve svých kalendářích již šířil na severu i jihu jiné myšlenky. Uváděl v nich názory, že snaha kolonií po samosprávě je nejen rozumná, ale také přirozená. Jeho činnost měla velký vliv na vznik soudobého amerického národa. Stal se hlasatelem boje za nezávislost proti mateřské zemi na americké pevnině. Celou svoji činností a životem se podílel na přípravě první

¹²⁷ Pozn.: sedm politických vůdců, kteří se účastnili Americké revoluce a stáli u zrodu demokratické republiky USA.

¹²⁸ Benjamin Franklin Writings and Biography [online]. 1998 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://www.lexrex.com/jml/index.php/biographies/16-bios/227-benjamin-franklin>

¹²⁹ DULL, Jonathan R. *Benjamin Franklin and the American Revolution*, s. 4.

¹³⁰ Benjamin Franklin Writings and Biography [online]. 1998 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://www.lexrex.com/jml/index.php/biographies/16-bios/227-benjamin-franklin>

¹³¹ PERSONS, Stow. *American Minds. A History of ideas/Stow Persons*, s. 84.

americké revoluce.¹³² V roce 1748 se Benjamin Franklin začal vážně zabývat politikou. Z úspěšného občana města Philadelphie se stal mluvčí odporu celé kolonie proti režimu majitelů kolonie. Velice nadčasové jsou jeho myšlenky z roku 1787 patrné ve vyjádření návrhu federální ústavy, ve kterém uvádí nutnost shromáždit více informací při prosazování pravdy a porovnávání vlastního úsudku s názory druhých. Zdůrazňuje, aby měly vlády značný vliv při zadávání veřejných zakázek, a aby jejich efekt měl přínos především pro štěstí a spokojenost lidí. Při výkonu všech funkcí ve sporných jednáních byl vždy ten, kdo uklidňoval vášně a neklid, aby nedošlo k ohrožení výsledku jednání.¹³³

Po vstupu do politického dění nabraly jeho aktivity široký rozměr. V roce 1754 v období před Sedmiletou válkou na shromáždění zástupců většiny novo-anglických a středních kolonií ve městě Alabama, stát New York, byl přijat jeho plán na spojení kolonií. Podle jeho návrhu by kolonie měly společného prezidenta a společnou koloniální radu s jejími zákonodárnými orgány. Bohužel tento jeho návrh nebyl přijat londýnským parlamentem ani samotnými koloniemi. V roce 1757 se Franklin stal mluvčím odporu lidových vrstev jako jejich zástupce na půdě londýnského parlamentu, bojoval proti feudálním přežitkům. Na podzim roku 1760 se mu podařilo vyřešit spor mezi Pensylvánií a rodem Pennů¹³⁴ ve prospěch kolonie. Z Anglie se vracel v roce 1763 jako úspěšný diplomat, kterému se podařilo porazit feudální pány nebo je alespoň donutit k dočasnému ústupu. V této době se rovněž postavil proti hordám bílých osadníků, které se daly do vyvražďování indiánských kmenů.¹³⁵

Na cestu za oceán se Franklin vydal znovu v roce 1764, kde se stal zástupcem nejen Pensylvánie, ale i některých jiných kolonií u dvora i vlády. Jako agent Pensylvánie v dolní sněmovně bojoval proti zničení obchodu amerických kolonií. Ve sněmovně lordů podal v lednu 1775 návrh na stažení vojenských oddílů z Bostonu, což bylo sněmovnou odmítnuto. Obdobně dopadl i s návrhy na urovnání konfliktu. Po návratu do Ameriky na počátku května 1775 byl na II. Kontinentálním kongresu jmenován nejvyšším poštmistrem Pensylvánie a předsedou Výboru bezpečnosti.¹³⁶

¹³² POLIŠENSKÝ, Josef Vincenc, *Benjamin Franklin a první americká revoluce*, s. 4-5, 12-13.

¹³³ Benjamin Franklin Writings and Biography [online]. 1998 [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <http://www.lexrex.com/jml/index.php/biographies/16-bios/227-benjamin-franklin>

¹³⁴ Pozn.: potomci a příbuzní kvakerského vůdce a zakladatele Pensylvánie Williama Penna.

¹³⁵ POLIŠENSKÝ, Josef Vincenc. *Benjamin Franklin a první americká revoluce*, s. 15-17.

¹³⁶ Tamtéž, s. 18-24.

V období, kdy se situace mezi Velkou Británií, králem a koloniemi vyhroutil tak, že ozbrojené střetnutí se jevílo jako nevyhnutelné, podnikl Benjamin Franklin poslední pokus k odvrácení blížící se pohromy. Připravil návrh rozhovoru o podmínkách, které by mohly zajistit trvalý svazek Velké Británie se svými koloniemi. O tomto návrhu jednal na počátku roku 1775 s premiérem britské vlády Northem a tajemníkem Dorthmouthem. Reakcí britského parlamentu bylo přijetí smířčeho plánu premiéra Northema, aby rozdělili kontinentální asociaci na americkém území, upustili od jakéhokoliv zdanění kolonií kromě zdanění obchodu s podmínkou, že koloniální směny odhlasují příspěvky na svoji obranu, civilní správu, zajištění pořádku a spravedlnosti, které do té doby zajišťovala mateřská země. Franklin proto v březnu 1775 rezignoval na funkci zprostředkovatele a mírotvorce a odplul do Ameriky, kde převzal svůj díl odpovědnosti za probíhající revoluční dění.¹³⁷

Na II. Kontinentálním kongresu v květnu 1775 se Benjamin Franklin objevil mezi delegáty a spolu s Thomasem Jeffersonem, Johnem Hancockem a Samuelem Adamsem usoudili, že ozbrojený boj je nevyhnutelný. Kongres rozhodl, aby všechny kolonie byly uvedeny do bojové pohotovosti. Velitelem armády jmenoval George Washingtona. Válečná rada spolu s výborem pro bezpečnost dostala za úkol vypracovat plán obrany. Na kongresu dostali za úkol zpracovat text Prohlášení o nezávislosti Adams, Franklin, Jefferson, Sherman a Livingston. Hotový text, který připravil Thomas Jefferson, předložil k posouzení 20.6.1776 Samuelu Adamsovi a Benjaminu Franklinovi, kteří k jeho obsahu neměli žádné výhrady.¹³⁸

Po vyhlášení nezávislost 4. července 1776 a jejím schválení Kontinentálním kongresem ještě dál pokračovaly boje. Franklin byl vyslán v srpnu 1776 k armádě, aby zjistil jejich potřeby. V září téhož roku se podílel na vypracování modelu smluv „O přátelství a obchodu“. Vzorový text byl předložen ke schválení kongresu. Následně byl spolu s dalšími dvěma členy kongresu pověřen, jednat o smlouvách s evropskými vládami.¹³⁹

Další významnou aktivitou Benjamína Franklina bylo dosažení příslibu neutrality Francie při jeho jednání s ministrem zahraničí v prosinci 1776 a díky jeho

¹³⁷ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s. 117-119.

¹³⁸ Tamtéž, s. 127, 161.

¹³⁹ POLIŠENSKÝ, Josef Vincenc. *Benjamin Franklin a první americká revoluce*, s. 25-26.

diplomatickým dovednostem sjednal v září 1777 podmínky pro uzavření smlouvy. V únoru 1778 došlo k uzavření smlouvy s Francií o obchodu a přátelství, obraně a spojenectví. Tento jeho počín se stal v tomto období velmi významným pro konečné vítězství kolonií. V roce 1779 byl jmenován jediným vyslancem ve Francii, kde se věnoval až do roku 1783 hlavnímu úkolu zajištění peněz pro financování revoluce.¹⁴⁰ Podílel se v nemalé míře na přípravě a podpisu „Mírové smlouvy“ s Velkou Británií v roce 1782 - 1783. K jejímu podepsání došlo 3. 9. 1783 v Paříži, ve které Velká Británie uznala nezávislost Spojených států amerických.¹⁴¹ Do nově vytvořeného konventu byl Franklin ve věku 82 let zvolen v roce 1787 a podařilo se mu v něm prosadit zásadu, že také státy s malým počtem obyvatel i malým bohatstvím měly zajištěný určitý vliv na dění ve státu. To podle jeho návrhu měl zajistit dvoukomorový kongres. Jeden s poměrným počtem zástupců a druhý se stejným počtem zástupců. Jeho posledním politickým vystoupením bylo sepsání prohlášení, které předložil kongresu jako předseda první „Společnosti za zrušení otroctví“. Benjamin Franklin vynikal jako humanista nejen slovy, ale i činy. Vystupoval proti válkám a jako diplomat bojoval za to, aby válkou netrpěli nevinní. Každoročně se dne 17. ledna koná oslava jeho narozenin.¹⁴²

Benjamin Franklin představuje výjimečný fenomén v dějinách lidstva, kterému se podařilo vyniknout v různorodých oblastech života. Předmětem této podkapitoly bylo vyzdvihnout jeho nejznámější ideje a aktivity. Posoudit v jakém oboru Franklin vynikal více, či méně není lehké rozhodnutí, ale za stěžejní považují jeho diplomatické aktivity v druhé polovině jeho života, které výrazným způsobem přispěly k demokratickému smýšlení ve společnosti.

3.3. Souhrn a analýza Franklinových spisů

Jestliže budeme charakterizovat Benjamina Franklina jako člověka, nejlépe jej vystihuje především jeho moudrost, která se projevuje v jeho chytrosti, píli a poctivém jednání. Takové vlastnosti nazýváme mravními ctnostmi a slouží jako prostředek k dosažení všeobecné úcty a uznání. Jeho knihy, spisy i dopisy odhalují jeho lidský rozměr, jeho vkus, zvyky, nadšení a oddanost demokracii a lidu Spojených států

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 26-28.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 33-35.

¹⁴² TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*, s. 108.

amerických. Ve svých spisech vycházel z náklonnosti k americkému národu a zároveň nenávisti a hořkosti vůči Británii.¹⁴³

Je velice obtížné udělat u Benjamina Franklina souhrn jeho prací, neboť se jednalo o všestranného génia. Jeho spisy zahrnovaly literární činnost, vědecké pozorování, filozofické ideje a vynálezy. Významnou část jeho prací tvořila oblast politiky, ekonomie a diplomacie. Odborníky byl Franklin hodnocen jako amatér, ale v Americké filozofické společnosti, kterou Franklin založil v roce 1743, byly jeho vědecké přínosy často diskutovány. Během jeho života bylo vydáno pojednání pod názvem „*Pokusy a pozorování o elektřině*“ (1769), vydané v Londýně a přeložené do francouzštiny (1773 Barbeu Dubourg, Paříž). Politické a různé filozofické spisy Benjamina Franklina byly poprvé vydány až po jeho smrti v Londýně v roce 1806 - 1810 ve třech svazcích (vydavatel W. Temple-Franklin, vnuk Benjamina Franklina). Později pak v roce 1836 - 1840 ve dvanácti svazcích v Bostonu a v roce 1882 v Chicagu. V „*Autobiografii*“, kterou si Franklin napsal sám, podává zde výklad mravních ctností a zdůrazňuje jejich pěstěnost, poprvé vydal v roce 1816 - 1819 také jeho vnuk.¹⁴⁴ Společně s ostatními spisy byly vydány roku 1874 Johnem Bigelowem. Do českého jazyka přeložil jeho „*Autobiografii*“ Dr. Edmund Kaizl v roce 1867 a nově v Brně Antonín Moll. Mimo uvedené spisy vyšly v českém překladu „*Prostředkové*“, kterak člověk v stálém zdraví život svůj může prodloužiti (přeložil J. Hýbl) a dílo „*Prosba vychovatelům*“, „*Svéživotopis*“ (nedokončený), nebo také „*Vlastní životopis*“, který se stal jedním z klasických děl žánru. Mezi jeho významná krátká literární díla patří politické pamflety, ve kterých Franklin záměrně zveličuje záporné stránky kritizovaného, které byly vydávány s politickým i praktickým záměrem. Koncem třicátých let 18. století začal Franklin vydávat kalendář s názvem „*Almanach chudého Richarda*“. Kalendáře nahrazovaly četbu zábavnou, technickou, populární i politickou a obsahovaly povídky, ponaučení jak ošetřovat nemocné, jak zlepšit práci v zemědělství atd. Těmito publikacemi se stal vlivným činitelem v probíhajícím procesu utváření amerického národa.¹⁴⁵ V tomto jeho asi nejznámějším spise je obsažena forma utilitární etiky, která pro morální teorie osvícenství byla typická a určující.¹⁴⁶

¹⁴³ DULL, Jonathan R. *Franklin the Diplomat: the French Mission* [online]. Independence Square, Philadelphia: The American Philosophical Society, 1982, s. 1-73 [cit. 2012-04-17], s. 69-70.

¹⁴⁴ PERSONS, Stow. *American Minds. A History of ideas/Stow Persons*, s. 82.

¹⁴⁵ POLIŠENSKÝ, J. Vincenc, *Benjamin Franklin a první americká revoluce*, s. 12.

¹⁴⁶ PERSONS, Stow. *American Minds. A History of ideas/Stow Persons*, s. 82.

Výbor z přísloví a průpovědek nazvaný „*Cesta k bohatství*“ z šedesátých let zdůrazňuje ctnosti úspěšných kapitalistických podnikatelů, které daly vyniknout i samotnému Franklinovi. Tuto publikaci rozdávali ve Francii kněží svým farníkům jako zvláště užitečnou četbu. V publikaci byla zdůrazněná píle, střídmost, svépomoc, které udělají z chudáka boháče. Franklin tvrdil, ať jsou chudí spokojeni se svým osudem, protože by jim mohlo být ještě hůř. K aktivitě povzbuzoval rčením: „*Dosáhni čeho můžeš, čeho dosáhneš to drž.*“¹⁴⁷ Tato filozofie byla v Americe vlivná ještě v polovině 19. století a uplatňována i v Evropě. „*Skromné bádání o povaze a nezbytnosti papírových peněz*“ obsahuje přesvědčení, že přirozeným měřítkem hodnot by měla být lidská práce.¹⁴⁸

V letech 1740 - 1750 vydává své vlastní vědecké práce a vynálezy z oboru přírodních věd na poli elektřiny, magnetismu a pokusné metody k ověřování své teorie. V roce 1751 vydal Franklin „*Pokusy a pozorování o elektřině učiněná v Americe ve Philadelphii*“. V tomto pojednání vysvětlil jeden z přírodních jevů blesk a hrom. Tím zmenšil strach lidí z nadpřirozena a umocnil víru v přírodní vědy. Je mu přiznán vynález bleskosvodu, vynález železných kamen a osvětlil vliv oleje na vodu. Jeho výzkumy zahrnovaly pohyb Golského proudu a cyklonových bouří. Ve svém spise „*Pravidla jak udělat z velké říše malou zemi*“, zesměšnil Franklin lorda Hillsboroughema, šéfa úřadu pro kolonie.¹⁴⁹ V roce 1773 byl vydán veřejný inzerát, falešná zpráva a literární žert „*Edikt krále pruského*“, kde Franklin Anglii a Ameriku nahradil Pruskem a Anglií a popsal, jak pruský král předepsal Angličanům daně s odůvodněním, že Britské ostrovy byly kdysi osídleny z území, které nyní patří Prusku. Daně jsou totožné s těmi, co předkládá Velká Británie americkým koloniím. Spolu s Richardem Jacksonem napsal pojednání „*Zájem Velké Británie přezkoumán s ohledem na její kolonie a získání Kanady*“. V této práci odpovídal na argument, že by bylo nebezpečné, aby zůstala Kanada tak dlouho francouzská, dokud to bude bezpečné pro anglické kolonie v Severní Americe a také pro trvalý mír v Evropě. Chtěl ovlivnit britské mínění na nutnost mírových jednání mezi Francií a Velkou Británií a na získání Kanady natrvalo.¹⁵⁰

V roce 1773 napsal „*Pojednání o svobodě a nutnosti, potěšení a bolesti*“, které označil za velký omyl svého života. Franklin nevěřil v božství Ježíše Krista, ale chápal

¹⁴⁷ OPATRŇY, Josef. *Benjamin Franklin- symbol americké společnosti 18.století. Historický obzor.* 1990-91, roč. 1, 7-8. s 163.

¹⁴⁸ POLIŠENSKÝ, J. Vincenc, *Benjamin Franklin a první americká revoluce*, s. 13.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 14.

¹⁵⁰ Introduction to the Papers of Benjamin Franklin. *The Papers of Benjamin Franklin* [online]. 2002 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://franklinpapers.org/franklin/framedVolumes.jsp>

ho jako systém morálky svého náboženství. Náboženství řadil ke třinácti ctnostem jako například: střídmost, spravedlnost, upřímnost pokora, cudnost atd. Přepočoval esej „*Morálka šachu*“, (1779) , kterou napsal před šedesáti lety v roce 1719. Jedná se o nejznámější práci z jeho lehčího žánru. Poslední Franklinovou literární prací v roce 1790 byl dopis uveřejněný pod jménem „*Historika*“ (Historicus) vystoupil proti řeči přednesené jedním členem kongresu ve prospěch otrokářství.¹⁵¹

Na Univerzitě Yale v roce 1954 založil tým vědců projekt „Benjamin Franklin“, který vybírá, upravuje, publikuje spisy a doklady jednoho z nejvýznamnějších amerických „otců zakladatelů“, kterého americký národ má. Benjamin Franklin byl na výši nejen teoreticky, ale také pragmaticky. Dopisoval si s širokou škálou mužů a žen téměř všech profesí a společenských vrstev a Americe, Velké Británii, Francii a ostatních částí Evropy. Jeho spisy představují určitý náhled na život v 18. století. Mají čtyřicet sedm svazků a dosahují přibližně třiceti tisíc kusů počítačově uložených textů, které se dochovaly. V projektu na univerzitě Yale jsou v současné době spisy, ostatní písemnosti a doklady utříděny do 40 svazků a je možné si je zapůjčit nebo zakoupit.¹⁵²

Mým cílem bylo poukázat na vybrané Franklinovy spisy, ale vzhledem k rozsahu práce a pozdější revizi daného problému, jsem zjistila, že v tak rozsahově krátké části nelze všechny publikace důkladně rozebrat, proto zde nastiňuji částečný přehled Franklinova díla a jeho podstatné rysy. Za nejvýraznější dílo považuji almanach „*Chudého Richarda*“ a z oblasti vědecké jeho čtyřsvazkové dílo „*Pokusy a pozorování o elektřině učiněná v Americe ve Philadelphii*“. Stěžejní význam však měly i politické pamflety, které společnost nasměrovaly k demokratickému proudu.

¹⁵¹ Tamtéž. Dostupné z: <http://franklinpapers.org/franklin/framedVolumes.jsp>

¹⁵² Packard Humanities Institute, Benjamin Franklin [online]. 2002-2010 [cit. 2012-23-03]. Dostupné z: <http://franklinpapers.org/franklin/agree>

4. VLIV AMERICKÉ REVOLUCE NA UTVÁŘENÍ MODERNÍ DEMOKRATICKE SPOLEČNOSTI

Americká revoluce vytvořila možnost vzniku novému geopolitickému útvaru, který se v mnoha rysech odlišoval od tehdy známých evropských zemí. Pod vlivem Americké revoluce a války za nezávislost došlo na mapě světa k vytvoření nového státního útvaru – federativního uspořádání svrchovaných amerických států. Svoji existenci založil na základě psané ústavy, tudíž společenské smlouvy, která se stala revolucí v mnoha oblastech života jednotlivce i celé společnosti. Samotný charakter ústavy má revoluční znaky v tom, že se jedná ve své podstatě o smlouvu vlády s občanem. Americká federální ústava nejlépe vystihuje osvícenský obraz, týkající se vzniku racionální vlády.¹⁵³

Podívejme se nyní na názory některých filozofů a historiků, jak viděli Americkou revoluci. Francouzský osvícenec Raynal ve svém spise „*Revoluce v Americe*“ (1781) napsal, že se stala signálem k boji i pro revoluce v Evropě a příkladem pro boj za uskutečnění ideálů a lidské svobody. Historik Z. W. Foster (v r. 1937) postavil americký boj za nezávislost do popředí revolučních tradic amerického lidu, který se stal příkladem pro ostatní revoluční hnutí v jiných částech Ameriky. Současně zdůraznil silné demokratické rysy Americké revoluce.¹⁵⁴

Americká revoluce se lišila od buržoazních revolucí v Nizozemí (16. století) a v Anglii (17. století). Přes vážné hospodářské a politické problémy v letech 1785 - 1786 si dokázala uhájit svou moc v mladé republice. Cestu z problému vláda našla ve vytvoření pevné ústavy, která měla upevnit moc ústřední vlády. Byl vytvořen konvent delegátů jednotlivých států, ve kterém Benjamin Franklin prosadil, aby i malé státy měly zajištěný určitý vliv a požadoval rovnoprávnost států.¹⁵⁵ Od Prohlášení nezávislosti vstoupili Američané na startovní čáru občanské společnosti světa, kterou zatím neznali ani nepředvídali. Americká revoluce rozhýbala postupně celou americkou společnost včetně jejich struktur vztahů, které vlastenečtí vůdcové měli v plánu

¹⁵³ RAKOVÁ, Svatava. Politická psychologie v americké ústavě 1787. *Český časopis historický*. 1994, roč. 92, č. 4, s. 681.

¹⁵⁴ POLIŠENSKÝ, Josef V. *Benjamin Franklin a první Americká revoluce*, s. 30-31.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 32-33.

měnit.¹⁵⁶ Během Americké revoluce a války za nezávislost nedošlo k výrazným změnám v přesunu majetku ani k výměně elit. Historikům dělá problém nečitelnost revolučního pohybu a jeho motivační různorodost oproti revolucím v Evropě, kde byly jejich cíle pevně stanovené (sociální, mravní). Po vyhlášení nezávislosti stály před vítězi velmi složité úkoly při utváření demokratizace společnosti. Delegáti kongresu ve Philadelphii museli přijmout republikánské ústavy na místo koloniálních chart a nahradit britskou správu vlastní výkonnou mocí. Hlavní úsilí směřovalo na vytvoření pevného svazku kolonií k uhájení své suverenity. Zahraniční politika měla za úkol vytvořit novou americkou diplomacii a získat zahraniční spojence pro případ vojenského napadení.¹⁵⁷

Revoluční charakter amerických ústav pochází z Montesquieuho knihy „*Duch zákonů*“ z roku 1748, kterou celé generace amerických revolucionářů uctívali jako Bibli moderní státnické vědy. Tento spis výrazně ovlivnil právní a protiústavní systém. Montesquieu vystupoval s názorem, aby ve státním zřízení byla striktně rozdělena moc i její pravomoci. Což mělo praktický důsledek nezávislého výkonu moci výkonné, zákonodárné a soudní.¹⁵⁸ Americká společnost a její elita pocházela z širokých vrstev od rodové aristokracie, která přišla z Anglie, Irska po podnikavce, mezi které patřili i Benjamin Franklin a Thomas Jefferson. Díky novým ústavám přešli pravomoci do rukou poslanců ústavodárných sborů. Došlo tak k přesunu kompetencí exekutivy na legislativu. Provedená opatření skýtala záruku, aby ministři, tajemníci a jejich aparáty nemohly na sebe strhnout moc ve státě. Důležitým úkolem se stalo důsledné dodržování zásady rozdělení moci.¹⁵⁹

Podívejme se na zásady, které byly uplatňovány po rozdělení moci na zákonodárnou a výkonnou. Základní požadavek stanovil oddělení výkonné moci od parlamentních prostor, aby nemohla ovlivňovat práci sněmu. Zákonodárci měli výlučnou pravomoc vést zahraniční politiku, vyhlásit válku, postavit armádu, razit mince, obsazovat úřady, udělovat funkce, udělovat důchody a pocty. Poslanci volili guvernéry, mohli státní úředníky odvolat i postavit před soud. Oddělení moci Američané

¹⁵⁶ RAKOVÁ, Svatava. *Podivuhodná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s. 167.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 169.

¹⁵⁸ RAKOVÁ, Svatava. Politická psychologie v americké ústavě 1787. *Český časopis historický*. 1994, roč. 92, č. 4, s. 688.

¹⁵⁹ RAKOVÁ, Svatava. *Podivuhodná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s. 172-175.

cháпали jako ochranu legislativy. Soudce, které dříve jmenoval guvernér, nyní schvalovali poslanci (včetně výše platu). Tím se stalo soudnictví nezávislé na výkonné moci, což byla americká vymoženost. Radikální zvýšení moci volených zástupců představovalo nejvýraznější rys ústavního vývoje a pozvolný příklon revoluční společnosti k demokracii.¹⁶⁰ Důležitou součástí demokracie se stala rovněž reforma voleb, která obsahovala vymezení volebních obvodů, rovnoměrné rozložení volební sítě a tím došlo ke snížení výhod pro lidnatější města. V roce 1776 se k ideji všeobecného volebního práva přiblížila nejbližší Pensylvánie. Pensylvánská ústava z roku 1776 byla nejradikálnějším dokumentem americké války za nezávislost, vytvořeným státními institucemi. Její idejí se nestaly Adamsovy „*Myšlenky o vládě*“, ale mezi lidmi populární teze „*Zdravý rozum*“ (od Paina). V létě 1776 byla na sněmu nahrazena pensylvánská elita lidmi Thomase Paina, Benjamina Franklina a sněm se stal místem rovnostářských myšlenek, které zavrhovaly jakékoli společenské privilegia.¹⁶¹ Sněm po široké diskusi vydal text, ve kterém výkonná moc byla svěřena výboru v čele s prezidentem voleným na jeden rok. Horní komora byla vyhodnocena jako nadbytečná. Každý návrh zákona musel být vydán k veřejnému posouzení v rozpravě. Byla vytvořena rada cenzorů.¹⁶² Zástupci lidu měli přístup do sněmovny a tam mohli tlumočit vůli lidu. V roce 1791 Pensylvánská ústava z roku 1776 byla nahrazena textem poplatným republikovým zásadám. Důležitou úlohu měla i „*Listina práv a svobod*“, která obsahovala seznam osobních práv občanů, před jejich porušováním ze strany exekutivy a mocenskými ambicemi zákonodárců.¹⁶³

V osmdesátých letech se stal John Adams hlavním autorem ústavního textu. Podle něj je podstatou federálního principu rovnocenné rozdělení práv a kompetencí mezi celek a jeho jednotlivými členy. To byla idea federálního systému a v osmdesátých letech představovala revoluční průlom do dosavadních představ o povaze svazku nových republik.¹⁶⁴ Byla v tom zakotvena Johnem Adamsem klausule „*Nikomu nesmí být žádná část majetku odebrána, nebo použita na veřejné účely bez jeho souhlasu.*“¹⁶⁵ Sám Adams se na tvorbě textu federální ústavy osobně nepodílel, přesto je v ní jeho

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 177- 180.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 181-182.

¹⁶² Pozn.: Představovala zárodek budoucí ústavního soudu.

¹⁶³ RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*, s. 183-186.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 188.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 189.

nepopiratelný odkaz.

Po vítězství Americké revoluce a války za nezávislost měl nový národ před sebou složitou cestu demokratizace americké společnosti. Poslední část bakalářské práce je zaměřena na období porevoluční, ve kterém bylo nutné řešit velice náročné a složité úkoly v jednotlivých republikách i v rámci federace. Bylo nutné vybudovat nové struktury moci, řízení státu, hospodářství, obranu, soudnictví a řadu dalších orgánů a institucí. Podle mého názoru se tehdejší vůdcové vypořádali s touto situací se ctí, i když museli překonávat celou řadu problémů a těžkostí. Rok 1800 je spojen s proměnou pojmu klasická kultura, která ztratila svůj původní význam. Tento fakt je spojen s charakteristikou politického prostředí, neboť už těžko nalezneme v politickém spektru osobní výjimečnost a touhu prosadit svoji ideu jako to dokázal Benjamin Franklin.¹⁶⁶

¹⁶⁶ DULL, Jonathan R. *Franklin the Diplomat: the French Mission* [online]. Independence Square, Philadelphia: The American Philosophical Society, 1982, s. 71. ISBN 0065-9746.

5. ZÁVĚR

Bakalářská práce měla za úkol zabývat se ideovými východisky Americké revoluce a války za nezávislost. Mým primárním cílem bylo poukázat na jednotlivé ideje různých autorů a podat ucelený pohled na život v Severní Americe v 17. - 18. století, kdy se na tomto kontinentě rodil a uskutečnil boj třinácti kolonií za získání nezávislosti v Severní Americe. Smyslem práce je seznámit čtenáře s danou problematikou, týkající se ideového prostředí v období jedné z nejslavnějších revolucí. Strukturu práce jsem koncipovala na rozčlenění tématu do osmi kapitol, včetně úvodu, závěru, příloh, seznamu literatury a resumé. Po krátkém uvedení tématu práce jsem se ve druhé části zabývala charakterem, příčinami a výsledkem této významné události amerických dějin.

Předmět práce nespočíval ve vytvoření historického výčtu, zahrnující data a fakta o americké minulosti. Z hlediska rozsahu považuji za nereálné, včlenit všechna tato fakta do této práce, proto jsem se zaměřila pouze na konkrétní úsek vývoje revoluce. Abych mohla interpretovat význam osvícenských idejí, bylo nesmírně důležité obrátit se k historickým, společenským a kulturním kořenům, které pocházely ze „starého kontinentu“. Právě tyto převratné osvícenské ideje dokázali prosadit až ideový vůdci „Nové Anglie“, která představovala vysvobození jedinců z „mateřské země“, kde kulminovala náboženská nesnášenlivost. Ve druhé části práci jsem zároveň uvedla podněty, které měly za následek vznik revolučního hnutí, kde se pod stále silnějším vlivem britského impéria objevila a prosadila idea osvobození a nezávislosti.

Třetí kapitola se zabývala, dle mého názoru největším velikánem jedné z nejslavnějších revolucí v dějinách Ameriky. Benjamin Franklin pro mě představuje neobyčejnou osobnost mnoha kvalit jak spisovatelských, politických, vědeckých tak diplomatických. Jeho život, dospívání, vzdělání a politické aktivity jsou obsahem první podkapitoly třetí pasáže práce. Další část je věnována zejména širokému záběru aktivit v oblasti diplomacie a politiky. Spolu s Georgem Washingtonem přispěl tento velikán nejvíce k prosazení národní identity¹⁶⁷. Benjamin Franklin vynikal v mnoha oborech, nejen politických, společenských, ale i vědeckých, které jsem nezapomněla zmínit. Je znám především svým spisovatelským nadáním, s čímž souvisí poslední podkapitola třetí části, kde jsem vytvořila přehled jeho spisů a pokusila se vyzdvihnout jejich hlavní

¹⁶⁷ MORGAN, Edmund S. *Benjamin Franklin*. New Haven: Yale University Press, 2002, s. 253. ISBN 0-300-09532-5.

myšlenky. Typický pragmatický rys Franklinovo spisů souvisí s jeho snahou své občany humorným způsobem informovat, vzdělávat, vychovávat a přesvědčovat.

Vítězství Americké revoluce a přijetí Deklarace nezávislosti stvrdilo ideu republikánství, avšak americký stát se ocitl před dlouhou cestou demokratického vývoje. Poslední pasáž práce se věnuje právě této problematice, zároveň obsahuje porevoluční situaci a názory některých filozofů na tento významný převrat v osvícenské éře.

Téma práce je postaveno na ideovém základě, avšak zčásti se vztahuje i k oblasti historie, která z mého pohledu představuje velmi zajímavý a stále diskutovaný obor. Došla jsem k závěru, že do dnešní doby nelze objektivně posoudit, co bylo hlavním spouštěcím mechanismem revoluce, protože každý historik na tuto problematiku pohlíží odlišně. Vyzdvihla jsem tedy nejfrekventovanější pohledy na revoluční boj. Osvícenské ideje, které zejména ovlivňovali 17. a 18. století se na americkém území zrodily na základě zkušeností Američanů. Svůj základ měly v evropském myšlení, jehož ideálem byl utopistický způsob vlády. Americký kontinent představoval ideál dobré společnosti.¹⁶⁸ Díky těmto předpokladům došlo k vytvoření samostatné demokratické republiky, která se zcela vymanila z britské nadvlády. Potvrzujícím dokumentem, obsahující revoluční myšlenky, se stala Deklarace nezávislosti ratifikovaná 4. července 1776.

Americká revoluce z hlediska společenského i politického představuje určitý pokrok směrem vpřed, kdy se občanům podmaněných kolonií v čele s jejich vůdci, podařilo zvítězit nad obrovskou silou britského impéria. Samozřejmě, že tato revoluce signalizovala pouhý počátek demokratického vývoje, ale stala se odrazovým můstkem i pro jiné státy Evropy. Typickým rysem této doby byla rovnost, která vycházela z Jefferosnovy ideje, podle níž lidstvo představuje jednu rovnocennou bytost.¹⁶⁹ Víra v rozum následována ideou pokroku se stala určujícím faktorem osvícenské ideologie.¹⁷⁰ Do této práce jsem promítla svůj pohled na významné období v životě americké společnosti, sama sebe obohatila o nové historické, kulturní a filozofické vědomosti. Doufám, že moje práce bude moci posloužit laické veřejnosti pro získání všeobecných informací o Americké revoluci a války za nezávislost.

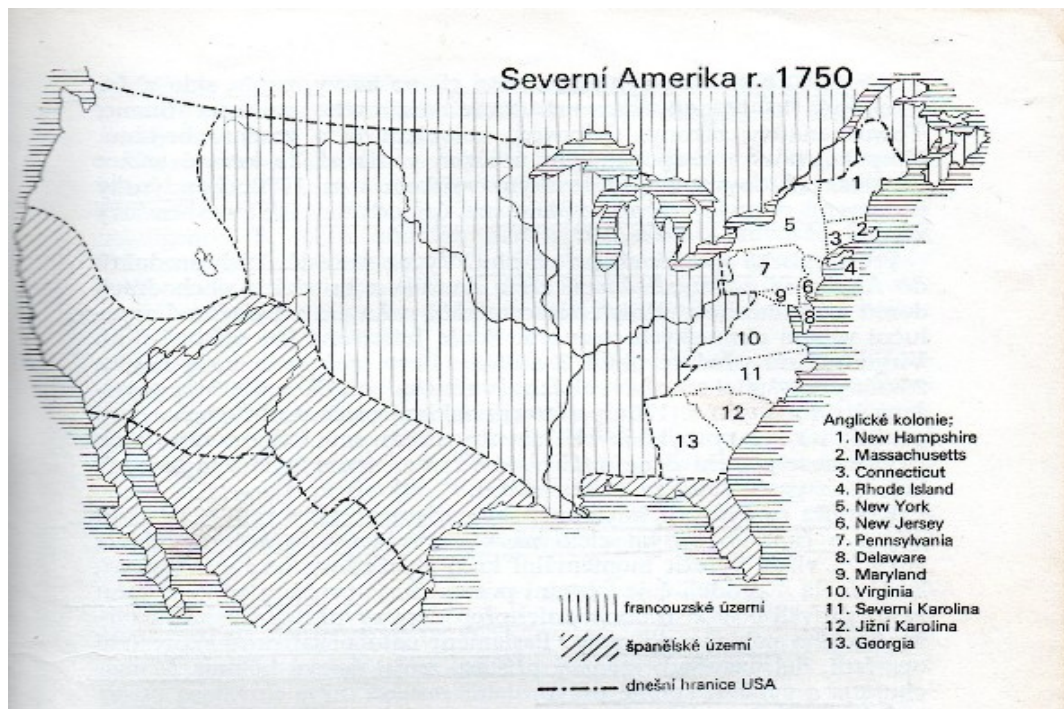
¹⁶⁸ HIERONYMUS, Robert. *Tajné posláni Spojených států: spirituální vize a vznik USA, historie a smysl Velké státní pečeti*. Praha: Alternativa, 1999, s. 13. ISBN 80-85993-50-3.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 111-112.

¹⁷⁰ HALADA, JAN. *Osvícenství-věk rozumu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984, s. 19.

6. PŘÍLOHY

6.1 Obrázky



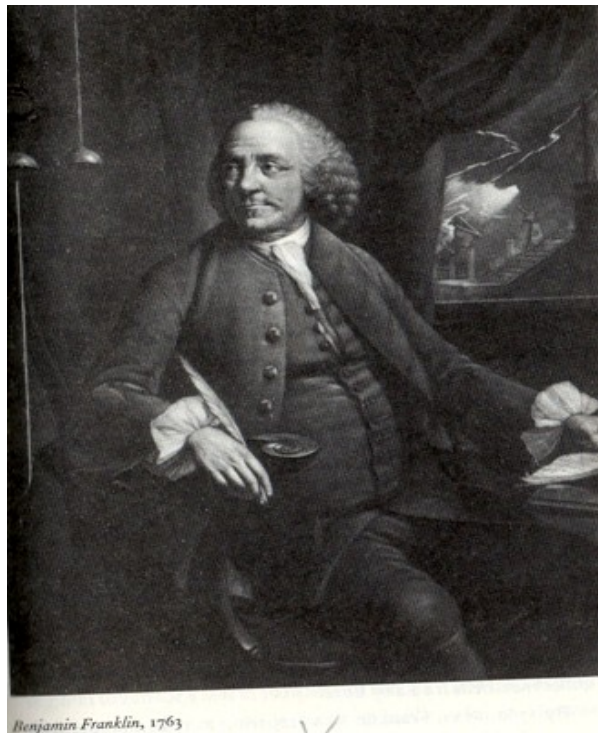
Zdroj: NAVRÁTIL, Jan. *Stručné dějiny USA*. Praha: Svoboda, 1977, s. 47.



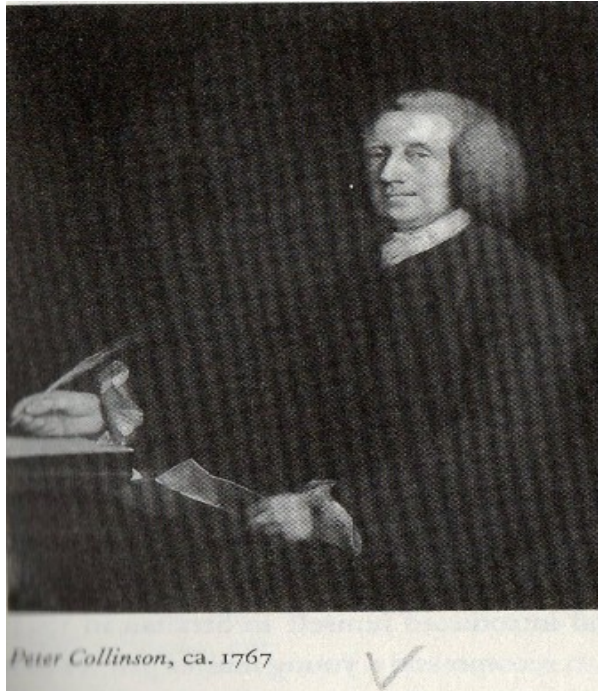
Zdroj: NAVRÁTIL, Jan. *Stručné dějiny USA*. Praha: Svoboda, 1977, s. 53.



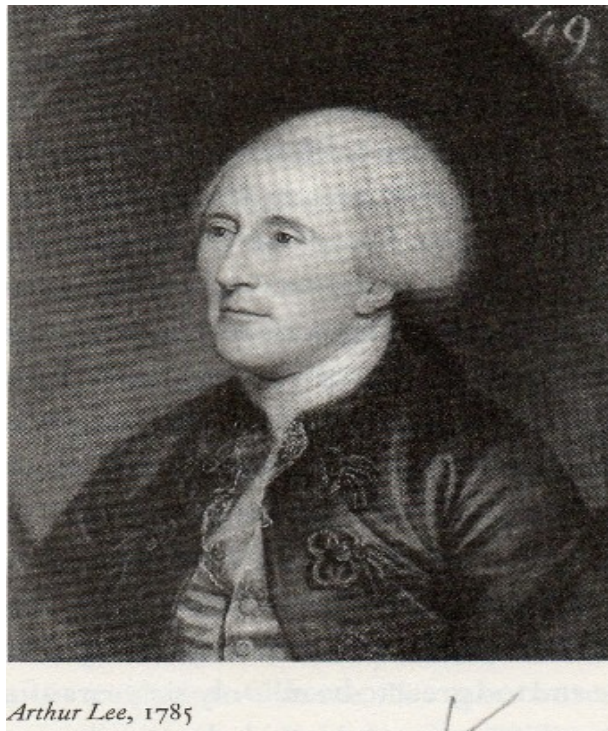
MORGAN, Edmund S. *Benjamin Franklin*. New Haven: Yale University Press, 2002, s. 32. ISBN 0-300-09532-5.



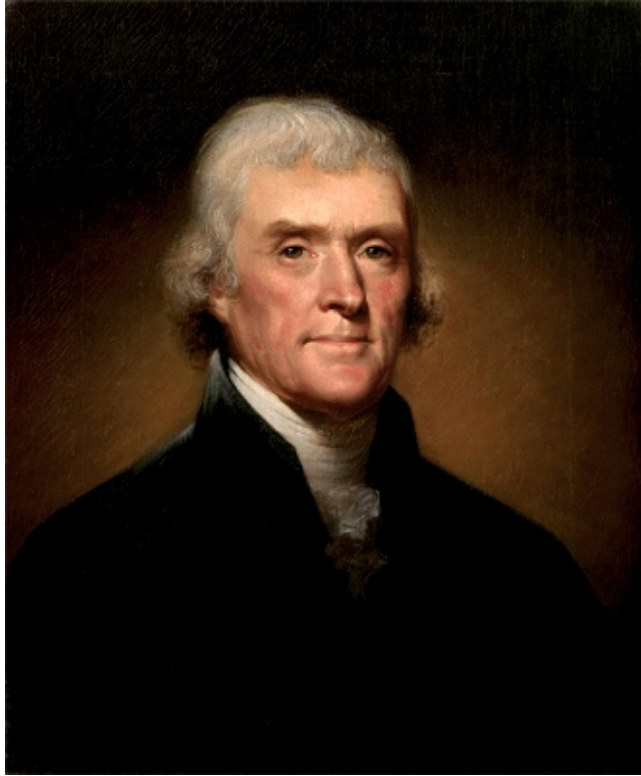
MORGAN, Edmund S. *Benjamin Franklin*. New Haven: Yale University Press, 2002, s. 125. ISBN 0-300-09532-5.



MORGAN, Edmund S. *Benjamin Franklin*. New Haven: Yale University Press, 2002, s. 109. ISBN 0-300-09532-5.



MORGAN, Edmund S. *Benjamin Franklin*. New Haven: Yale University Press, 2002, s. 259. ISBN 0-300-09532-5.



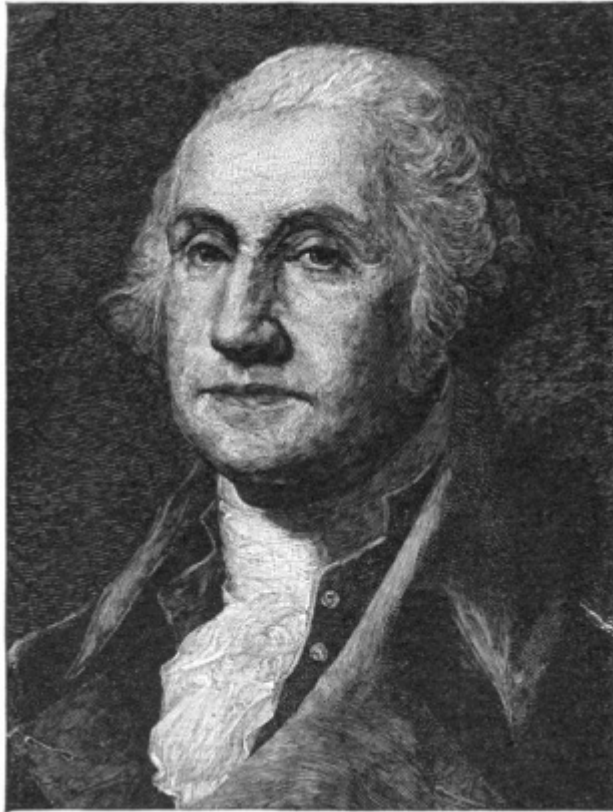
Thomas Jefferson

<http://ushistoryimages.com/president-jefferson.shtm>



John Adams

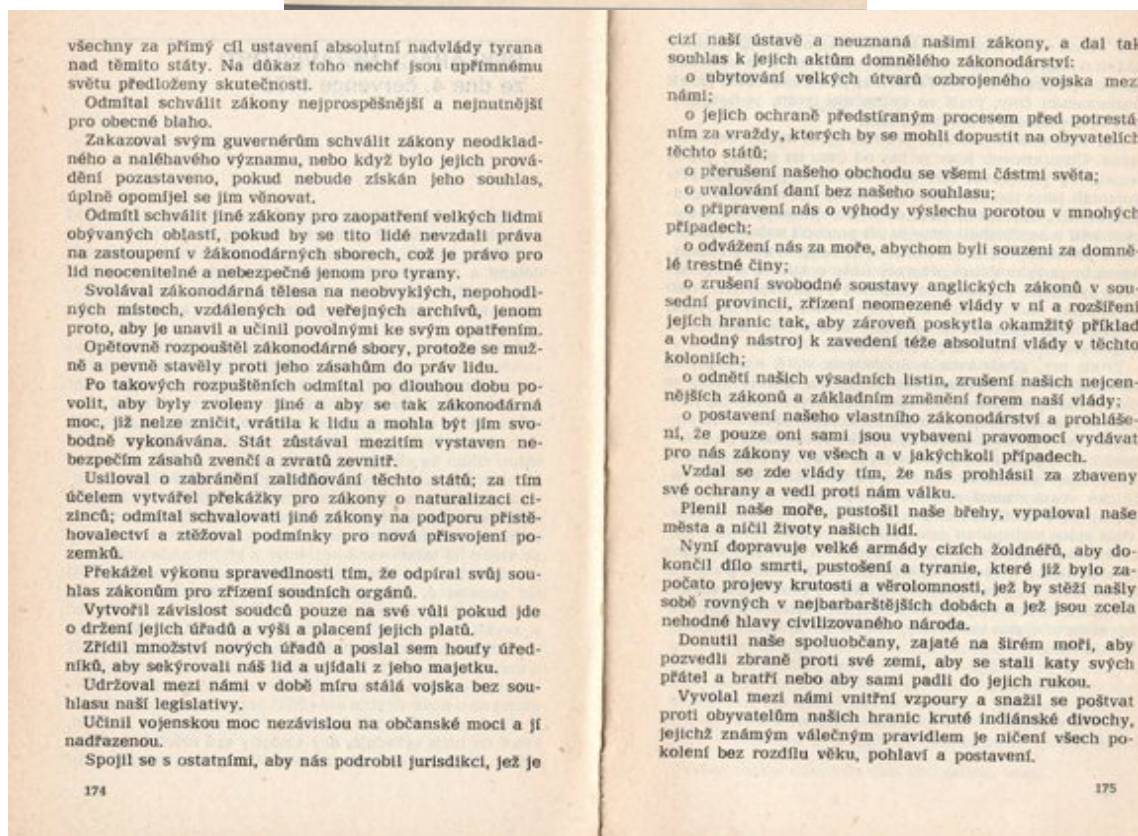
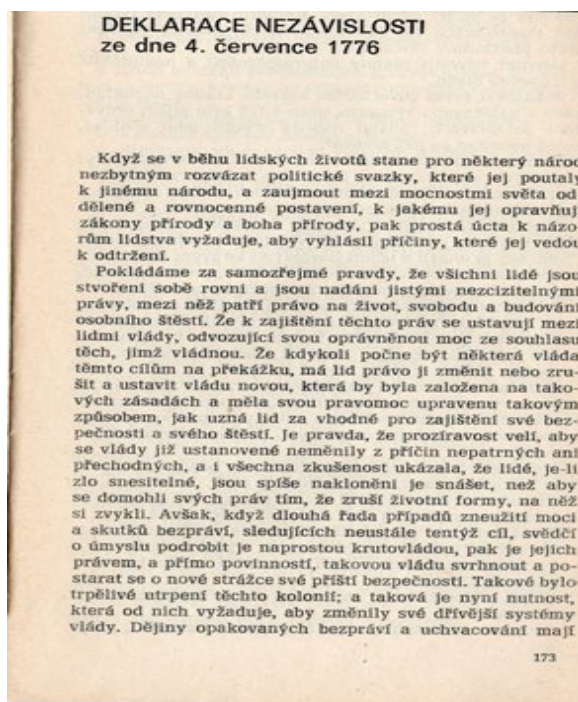
<http://ushistoryimages.com/john-adams-pictures.shtm>



George Washington

<http://ushistoryimages.com/president-washington.shtm>

6.2 Deklarace nezávislosti USA



KREJČÍ, Miloš. "My lid Spojených států...": (O ústavě USA).
Praha: Svoboda, 1987, s. 173-176.

V každé etapě těchto útisků jsme nejpokornějšími slovy žádali o nápravu: naše opěťované prosby měly za následek jenom opěťované křivdy. Panovník, jehož charakter je tak poznamenán činy, jimiž se vyznačuje tyran, je nezpůsobilý býti vládcem svobodného lidu.

Ani vůči našim britským bratřím jsme nebyli nepozornými. Upozorňovali jsme je čas od času na pokusy jejich legislativy postihovat nás nespravedlivou jurisdikcí. Připomínali jsme jim okolnosti naší emigrace a našeho usídlení se zde. Dovolávali jsme se jejich spravedlnosti a šlechetnosti a zapřísahali jsme je při poutech našeho společného příbuzenství, aby odmítli tyto neoprávněné zásahy, které by nevyhnutelně přervaly naše svazky a styky. Ale i oni byli hlouš k hlasu spravedlnosti a pokrevenství. Proto se musíme podřídit nutnosti, jež vyžaduje naše odtržení, a musíme je považovat, tak jako ostatní část lidstva, za nepřátele ve válce a za přátele v míru.

Proto my, představitelé Spojených států amerických, shromáždění ve Všeobecném Kongresu, dovolávající se u nejvyššího soudce světa správnosti svých úmyslů, jménem a z moci dobrého lidu těchto kolonií, slavnostně zveřejňujeme a prohlašujeme, že tyto kolonie jsou a po právu mají býti svobodnými a nezávislými státy, že jsou zproštěny veškeré poddanosti britské koruně, a že veškeré politické svazky mezi nimi a státem Velké Británie jsou a mají býti úplně rozvázány. A že jako svobodné a nezávislé státy mají plnou moc vypovídat válku, uzavírat mír, sjednávat spolenectví, zřizovat obchod a provádět všechny ostatní úkony a věci, jež nezávislé státy mohou po právu činit. A na podporu tohoto prohlášení, pevně spoléhající na ochranu božské prozřetelnosti, navzájem a jeden druhému zaručujeme své životy, své statky a svou nedotknutelnou čest.

KREJČÍ, Miloš. *"My lid Spojených států...": (O ústavě USA)*. Praha: Svoboda, 1987, s. 173-176.

7. POUŽITÁ LITERATURA

- ALEXANDROV, G. F.; et. al. *Dějiny filosofie II, Filosofie XV.-XVIII. století*. Praha: Svoboda, 1952, s. 518.
- DULL, Jonathan R. *Benjamin Franklin and the American Revolution*. Lincoln: University of Nebraska Press, 2010, s. 171. ISBN 978-0-8032-3033-0.
- DULL, Jonathan R. *Franklin the Diplomat: the French Mission* [online]. Independence Square, Philadelphia: The American Philosophical Society, 1982, s. 1-73. ISBN 0065-9746.
- FRANKLIN, Benjamin. *Benjamin Franklin, 1706-1790*. V Praze: J. Pospíšil, 1852, s. 56.
- FRANKLIN, Benjamin. *The Autobiography of Benjamin Franklin*. S.l. : Universal Library , 19, s. 212.
- FRANKLIN, Benjamin. *Život Benjamína Franklina sepsaný jím samým*. V Praze: E. Grégr, 1867, s. 194.
- HALADA, Jan. *Osvícenství- věk rozumu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984, s. 342.
- HIERONIMUS, Robert. *Tajné posláání Spojených států: spirituální vize a vznik USA, historie a smysl Velké státní pečeti*. Praha: Alternativa, 1999, s. 154. ISBN 80-85993-50-3.
- JANET, Pavel. *Dějiny vědy politické se zřetelem k mravovědě. Díl II*. Praha: J. Laichter, 1896, s. 388.
- JEFFERSON, Thomas. *Deklarace nezávislosti Spojených států amerických a Ústava Spojených států amerických: Thomas Jefferson ; s komentáři Miloše Krejčího*. 1. vyd. Praha: Otakar II., 2000, s. 178. ISBN 80-86355-24-1.
- JOHNSON, Paul. *Dějiny amerického národa*. Praha: Academia, 2000, s. 850. ISBN 80-200-0799-7.

- KREJČÍ, Miloš. *"My lid Spojených států...": (O ústavě USA)*. Praha: Svoboda, 1987, s. 199.
- MORGAN, Edmund S. *Benjamin Franklin*. New Haven: Yale University Press, 2002, s. 339. ISBN 0-300-09532-5.
- NAVRÁTIL, Jan. *Stručné dějiny USA*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1977, s. 353.
- NAVRÁTIL, Jan. *Stručné dějiny USA*. 2. vyd. Praha: Svoboda, 1984, s. 527.
- OPATRŇÝ, Josef. *Benjamin Franklin - symbol americké společnosti 18. století*. Historický obzor, 1990-1991, č. 7-8, s. 162-167. ISSN 1210-6097.
- OPATRŇÝ, Josef. *Válka Mohykanů: sedmiletá válka v Americe*. 1. vyd. Praha: Libri, 2000, s. 386. ISBN 80-7277-008-X.
- OPATRŇÝ, Josef, RAKOVÁ, Svatava. *Stručná historie států USA*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003, s. 255. ISBN 80-7277-157-4.
- PERSONS, Stow. *American Minds. A History of ideas/Stow Persons*. New York: Holt Rinehart and Winston, 1958, s. 467.
- POLIŠENSKÝ, Josef Vincenc. *Benjamin Franklin a první americká revoluce*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1956, s. 39.
- RAKOVÁ, Svatava. *Podivná revoluce: Dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763-1783)*. 1. vyd. Praha: Triton, 2005, s. 287. ISBN 80-7254-575-2.
- RAKOVÁ, Svatava. *Politická psychologie v americké ústavě 1787. Český časopis historický*. 1994, roč. 92, č. 4, s. 680-705. ISSN 0862-6111.
- ROBERTS, John M. *Ilustrované dějiny světa VII.: Věk revolucí*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 2000, s. 192. ISBN 80-242-0210-7.
- TINDALL, George B., SHI, David, E. *Dějiny Spojených států amerických*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 1996, s. 897. ISBN 80-7106-088-7.
- WOLKER, Robert. *Enlightenment continental*. In: CRAIG, Edward. *Routledge Encyclopedia of Philosophy*. General Editor. 1. vyd. London: Routledge, 1998, s. 315-320. ISBN 0415-18708-7.

- WOOD, Gordon S. *The Rising glory of America 1760-1820*. Boston: Northeastern University Press, 1990, s. 410. ISBN 1-55553-090-7.

7.1 Internetové zdroje

- American History And Intolerable Acts. In: Historyking.com [online]. 4.3.2012 [23.3.2012]. Dostupné z: <http://www.historyking.com/American-History/index.html>
- *Benjamin Franklin Writings and Biography* [online]. 1998 [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://www.lexrex.com/jml/index.php/biographies/16-bios/227-benjamin-franklin>
- *Packard Humanities Institute, Benjamin Franklin* [online]. 2002-2010 [cit. 2012-23-03]. Dostupné z: <http://franklinpapers.org/franklin/agree>
- U. S. History Images. *U. S. History Images* [online]. 2012 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z: <http://ushistoryimages.com/>

8. RESUMÉ

The American Revolution and War of Independence took place in years 1775-1783, on territory of North America. The actual War of Independence by itself erupted in Battle of Lexington, 19th April 1775. Defeat of British near Yorktown during the year 1781 is considered as her very end. During the age of 17th and 18th century, society started to accept new philosophical ideas of the Enlightenment, designated as „Age of Reason“. Enlightenment ideology preferred reason and logic than any religious thoughts. Person who embodied enlightenment era was Benjamin Franklin, american statesman, diplomat and scientist. He was the one who took part in all of important events resulting towards american independence. Enlightenment thoughts started on european continent but they've been succesfull only due to intelligence of Americans. Benjamin Franklin wasn't only the one defender of Enlightenment ideology. We can't forget about John Locke, John Adams, Jonathan Edwards and Thomas Jefferson as well. Their priority was to bring brand new thoughts and affect inhabitants in colonies. During the first half of 18th century, society had been in very difficult situation, especially right after „Seven Year War“ between Great Britain and France. This fact made considerable radicalism in society and risen resistance against british repression. Result of that situation was row of protests and riots. My piece of work about American revolution is trying to find the main reason why it happened. At the same time, it show the most important person of this era. The revolution thoughts are stated in Declaration of Independence which is document approved during II. Continental Congress, 4th of July 1776. First official president of United States was american soldier and politician George Washington in 1789. Liberation from Great Britain and independence act from 1783 is considered as the beginning of new democratic republic. Republic who had been the best example of democratical system for every single country in the world.